

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Role OSN v řešení uprchlických krizí a problému
vnitřně vysídlených osob: případová studie uprchlíků
a vnitřně vysídlených osob ze Sýrie**
Bc. Edita Zemanová

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

**Role OSN v řešení uprchlických krizí a problému
vnitřně vysídlených osob: případová studie uprchlíků a
vnitřně vysídlených osob ze Sýrie**
Bc. Edita Zemanová

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Bc. Edita Zemanová

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Martině Ponížilové, Ph.D. za její ochotu a čas, který mi věnovala při konzultacích ohledně vypracování mé diplomové práce. Dále děkuji za věcné připomínky, cenné rady a za pomoc při gramatické a stylistické kontrole.

OBSAH

ÚVOD	6
1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE – VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
1.1 Uprchlík.....	9
1.2 Vnitřně vysídlená osoba.....	11
2 EMIPRICKÁ ČÁST PRÁCE – SYSTÉM OSN A POMOC UPRCHLÍKŮM A VNITŘNĚ VYSÍDLENÝM OSOBÁM.....	14
2.1 Orgány OSN a přidružené organizace OSN pomáhající uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám.....	14
2.2 Neziskové organizace a mezinárodní hnutí pomáhající uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám ve spolupráci s OSN.....	17
3 DŮSLEDKY SYRSKÉ OBČANSKÉ VÁLKY PRO SYRSKÉ UPRCHLÍKY	20
3.1 Průběh syrského konfliktu.....	20
3.2 Syrští uprchlíci v Jordánsku.....	22
3.3 Syrští uprchlíci v Libanonu.....	27
3.4 Syrští uprchlíci v Iráku.....	32
3.5 Syrští uprchlíci v Egyptě.....	35
3.6 Syrští uprchlíci v Turecku.....	38
3.7 Syrští uprchlíci v Evropě.....	42
4 AKTIVITY OSN NA POMOC SYRSKÝM UPRCHLÍKŮM A VNITŘNĚ VYSÍDLENÝM OSOBÁM	48
4.1 Plán OSN – Regional Refugee and Resilience Plan	48
4.2 Plány OSN – Syrian Arab Republic Response Plan a Humanitarian Response Plan.....	49
4.3 Dárcovské konference OSN.....	51
4.4 Role OSN při repatriaci uprchlíků	54
5 VNITŘNĚ VYSÍDLENÉ OSOBY	58
ZÁVĚR.....	64
RESUMÉ	85

ÚVOD

Sýrie je od roku 2011 do současné doby sužována konfliktem. Sýrii v roce 2011 zasáhly události tzv. arabského jara – vlny protestů a demonstrací v arabských státech – a zanedlouho vypukla občanská válka, která trvá dodnes. Tento konflikt a negativa s ním spojená jsou příčinou, proč Syřané utíkají ze své rodné země či mění své bydliště v rámci syrského území. Ale přesuny uprchlíků a vnitřně vysídlených osob nejsou vždy úplně jednoduché. V Sýrii vznikla uprchlická krize obrovských rozměrů, která pochopitelně přinesla dopady jak na oblast Blízkého východu, tak i na vzdálenější destinace, které si syrští uprchlíci vybírají – například evropské státy. Ukončení syrského konfliktu je stále v nedohlednu a negativní efekty spojené s přesuny osob, které krize zasáhla, nejsou hostitelské státy schopny řešit samy, a tím pádem potřebují nějakou formu pomoci. Téma syrského konfliktu, který zasáhl enormní počet osob, je stále aktuálním tématem, které přitahuje spoustu pozornosti v globálním měřítku. A proto je důležité se situací v Sýrii zabývat. Syřané jsou i v současné době v situaci, kdy potřebují pomoc, kterou také neustále hledají. Někakou formu pomoci jim mohou poskytovat aktéři nejrůznějších druhů, jako jsou například hostitelské státy, mezinárodní organizace, nevládní organizace či soukromí aktéři.

OSN je významným aktérem, který je schopen státům nějakým způsobem pomoci. A tak i v případě syrského konfliktu hraje OSN významnou úlohu. OSN se snaží osobám, které konflikt nějakým způsobem postihl, jejich situaci usnadnit prostřednictvím svých aktivit, například jako je poskytnutím humanitární pomoci. Ačkoliv je OSN při řešení zmíněné problematiky poměrně úspěšná, například v mnoha případech dokáže uprchlíkům poskytovat komodity nutné k životu, tak naopak někdy musí čelit určitým překážkám, jako je například špatná distribuce humanitární pomoci ze strany místních humanitárních pracovníků (Ensor 2018).

K tématu již vyšly nějaké knižní publikace, ze kterých budu ve své diplomové práci vycházet. Například autor John M. B. Balouziyeh (2014) se ve své knize *Hope and a Future: The Story of Syrian Refugees* věnuje syrským uprchlíkům a ve svém díle zmiňuje i roli OSN v Sýrii. Robert G. Rabil (2016) je dalším autorem, který se tématu věnuje. Ve svém díle *The Syrian Refugee Crisis in Lebanon: The Double Tragedy of Refugees and Impacted Host Communities* se zabývá životem syrských uprchlíků v Libanonu. Autoři Paolo Verme, Chiara Gigliarano, Christina Wieser, Kerren Hedlund, Marc Petzoldt a Marco Santacroce (2016) napsali publikaci *The Welfare of Syrian*

Refugees: Evidence from Jordan and Lebanon, ve které se zaměřují na syrské uprchlíky v Jordánsku a Libanonu. Tématem se zabývá i řada internetových zdrojů. Ve své diplomové práci budu využívat například informace z oficiálních webových stránek OSN či dokumentů OSN. Dále budu vycházet z informací, které zveřejňují média, jako je například BBC, CNN či Al Jazeera. Téma je probírané na globální úrovni, a tak je možné vycházet i z některých českých internetových zdrojů, jako jsou například Hospodářské noviny či ČTK.

Cílem mé diplomové práce je vysvětlit, jakou roli hraje OSN při řešení uprchlické krize a problému vnitřně vysídlených osob během stále trvajících syrského konfliktu. Ve své práci se budu zabývat tím, jak konkrétně OSN pomáhá syrským uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám, a také v čem jsou její nedostatky. Výzkumné období začíná rokem 2011 a končí v roce 2018. Výzkumné období jsem vymezila takto, protože konflikt začal v roce 2011 již zmíněným arabským jarem a v současné době stále ještě přetrvává, proto výzkumné období končí rokem 2018, aby byly výsledky mé práce co nejvíce aktuální. Práce je koncipována jako jednopřípadová studie a jako metodu při výzkumu využiji analýzu – budu zkoumat, jak OSN a její jednotlivé orgány řeší uprchlickou krizi a problém vnitřně vysídlených osob.

V teoretické části práce (první kapitola) vysvětlím pojmy „uprchlík“ a „vnitřně vysídlená osoba“. V empirické části práce, která začíná od druhé kapitoly, popíši nejprve ve zmíněné druhé kapitole OSN a její orgány, které pomáhají při řešení uprchlické krize a problému vnitřně vysídlených osob, jako je například UNHCR, OHCHR nebo UNICEF. Také se v této kapitole budu věnovat spolupráci OSN s nevládními organizacemi, které se danou problematikou zabývají, jako jsou například Lékaři bez hranic. Ve třetí kapitole popíši důsledky syrského konfliktu pro syrské uprchlíky. V této kapitole se hodlám zaměřit vždy na konkrétní zemi, ve které se uprchlíci nacházejí a v této zemi konkrétně analyzovat, jak jim OSN pomáhá, nebo kde její pomoc selhává. Čtvrtá kapitola bude pojednávat o dalších aktivitách OSN, které pomáhají syrským uprchlíkům i vnitřně vysídleným osobám. V této kapitole se budu věnovat plánům OSN, díky kterým syrští uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby získávají pomoc, dále zmíním dárcovské konference OSN a roli OSN při repatriaci uprchlíků. V páté kapitole se zaměřím na vnitřně vysídlené osoby. Vysvětlím, jak jim OSN a její konkrétní orgány pomáhají, nebo kde naopak pomoc není dostatečná. V závěru práce

zhodnotím výsledky svého výzkumu, odpovím na výzkumnou otázku a naplním cíl práce.

1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE – VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1 Uprchlík

Uprchlík je dle UNHCR (2016a) osoba, která se vyskytuje v jiné zemi, než je její rodná země. Uprchlík je nucen zemi svého původu opustit nedobrovolně, protože situace v jeho vlasti již pro něj není bezpečná a stát mu nezajišťuje potřebnou ochranu z různých důvodů, například kvůli nějakému konfliktu, perzekuci a podobně. Po útěku ze své rodné země se daná osoba stává uprchlíkem, tedy osobou chráněnou mezinárodním právem. Pro uprchlíka je nebezpečné vrátit se do země svého původu ze zmíněných důvodů. Těmto osobám může pomoc poskytovat například hostitelský stát, mezinárodní organizace (například OSN) a jiní aktéři, jako jsou například neziskové organizace. Uprchlíci si přirozeně jako cílovou destinaci vybírají sousední země, ale také se může stát, že v okolních zemích panuje podobná situace jako v domovské zemi, a tak hledají ochranu v nějaké vzdálenější zemi, a to jsou především ekonomicky vyspělé země (například evropské státy) (Al Jazeera 2016).

V roce 1951 vznikla na půdě OSN *Úmluva o právním postavením uprchlíků*. Tento dokument je multilaterálního charakteru a vznikl kvůli ochraně evropských uprchlíků po druhé světové válce (resp. dokument počítá s událostmi do roku 1951). V tomto dokumentu je definován pojem uprchlík, dále vymezuje jejich práva a povinnosti a také práva a povinnosti hostitelských států. Rovněž je ve smlouvě možné najít vzor cestovního dokladu pro uprchlíka. Úmluva (1951: 3–10) říká, že pokud uprchlík žije v hostitelské zemi, musí oba aktéři dodržovat určitá pravidla. Každý uprchlík se musí přizpůsobit zákonům země, ve které žije. Hostitelský stát se musí snažit usnadnit jeho asimilaci. V hostitelské zemi nesmí být uprchlík diskriminován kvůli příslušenství k nějakému etniku, náboženskému vyznání či zemi původu. Navíc daný stát musí s uprchlíky zacházet stejně jako se svými občany v otázce svobody vyznání a výchovy dětí. Dále musí uprchlíkovi umožnit výběr místa pobytu a volný pohyb po celé zemi, nicméně volný pohyb může být případně omezen nějakými nařízeními, která se týkají cizinců. Uprchlík má v hostitelské zemi právo na přístup k soudní moci a platí pro něj stejná pracovní práva jako pro cizince. Podobně je tomu i se soukromým

podnikáním. Pokud je v hostitelské zemi zavedené přidělové zásobování, tak uprchlíci mají nárok na stejné zacházení jako občané daného státu. Uprchlík má nárok na adekvátní bydlení. Také má nárok na přístup ke školství a jiným službám, stejně jako občané dané země. Pokud úřady hostitelského státu nemohou pomoci uprchlíkovi, tak tento stát zabezpečí, aby se mu dostalo pomoci od mezinárodních úřadů. Pokud uprchlík nemá žádné cestovní doklady, tak mu je smluvní státy vystaví. Jestliže si přinese do hostitelské země nějaký finanční obnos, tak ho smí převést do jiné země, například z důvodu, že se v ní chce znovu usadit. V případě, že se uprchlík, který vstoupil nezákonně do nějaké země, přihlásí jejím úřadům a vysvětlí důvod vstupu do dané země, tak nebude hostitelskou zemí nijak stíhán, a navíc země, která je hostitelská, nesmí vyhodit uprchlíka bez nějakého zákonného důvodu. Hostitelské státy se po přijetí uprchlíků zavazují k tomu, že budou spolupracovat s OSN.

S postupem času se začali objevovat uprchlíci, kteří nepocházeli z Evropy a opouštěli své domovy z jiných důvodů než je druhá světová válka, a tak OSN roku 1967 vytvořila *Protokol týkající se právního postavení uprchlíků*. Díky tomuto dokumentu byla odstraněna omezení geografická a časová omezení, tzn. evropský původ a zasažení událostmi do roku 1951, takže status uprchlíka mohla získat každá osoba, která splnila již zmíněné podmínky, jako je například konflikt či perzekuce (OHCHR nedatováno a).

Lidé se stávají uprchlíky z různých důvodů. Obvyklou příčinou uprchlictví je například válka, ale i perzekuce určitého segmentu společnosti z různých důvodů – například náboženských, etnických, sociálních i politických. Dalším důvodem uprchlictví je perzekuce kvůli sexuální orientaci. UNHCR v roce 2012 uznala status uprchlíka osobám pronásledovaným kvůli jejich sexuální orientaci (či příslušenstvím k LGBT komunitě). Rovněž se lidé stávají uprchlíky kvůli hladomoru (Rueckert 2017).

V současné době také spousta lidí opouští své domovy kvůli klimatické změně, nicméně osoby utíkající před negativními jevy spojenými s klimatickou změnou

nemají nárok na status uprchlíka. Podle Rueckerta (2017) bude nejspíše nutné provést určité změny v dokumentech pojednávajících o právech uprchlíka a udělit status uprchlíka i osobám utíkajícím z důvodu klimatické změny, pokud bude tato situace – tj. zhoršující se klimatická změna – pokračovat. K tématu se vyjádřil i bývalý vysoký představitel OSN Anwarul K. Chowdhury (cit. dle Deen 2017), který rovněž podporuje, aby osoby, které nějakým způsobem postihly různé typy ekologických katastrof, měly také nárok na status uprchlíka. *Úmluva a právním postavení uprchlíků* z roku 1951 neuděluje status uprchlíka osobám, které musejí opouštět své domovy z environmentálních důvodů a to je podle autora nutné změnit, tzn. měla by být oficiálně uznána kategorie tzv. environmentálních uprchlíků. V současné době je to důležité, protože stále více států, a tím pádem i osob je zasaženo klimatickou změnou, ekologickými katastrofami a podobně. A tyto osoby samozřejmě potřebují a budou potřebovat pomoc mezinárodního společenství. Co bude například v budoucnosti s osobami žijícími na ostrovech, jako Nauru či Palau, jejichž existence je ohrožena zvedáním hladiny oceánu? Kromě environmentálních důvodů ještě autor zmiňuje, že vzhledem k tomu, že obrovské množství osob opouští své domovské země z ekonomických důvodů, tak by bylo dobré se zamyslet nad tím, zda by tyto osoby rovněž měly mít nárok na status uprchlíka.

1.2 Vnitřně vysídlená osoba

Vnitřně vysídlená osoba je dle UNHCR (2018) osoba, která byla nucena opustit svůj domov, ale na rozdíl od uprchlíka nepřekročila hranice státu, ve kterém má své trvalé bydliště. Vnitřně vysídlené osoby jsou nuceny opouštět svůj domov často ze stejných důvodů jako uprchlíci, tedy například kvůli konfliktu či perzekuci. Nicméně na rozdíl od uprchlíků nehledají bezpečí a ochranu v jiném státě, ale stále zůstávají na území svého domovského státu, a to například v jiném městě či jiné provincii. Dalším rozdílem mezi vnitřně vysídlenou osobou a uprchlíkem je ten, že vnitřně vysídlená osoba není chráněna mezinárodním právem, protože je stále brána jako osoba spadající pod právní ochranu své domovské země. Toto může být v některých případech poměrně problematické,

protože některé země a její orgány představují spíše hrozbu než ochranu pro určitý segment obyvatel. Vnitřně vysídlené osoby, stejně jako uprchlíci, jsou příjemci pomoci mezinárodních organizací, jako je například OSN (UNHCR 2016b).

Vnitřně vysídlené osoby nejsou žádnou novinkou. OSN se touto problematikou zabývala již v sedmdesátých letech, kdy Rada bezpečnosti OSN umožnila kyperským vnitřně vysídleným osobám návrat do svých domovů. Nicméně OSN se tématem vnitřně vysídlených osob začala intenzivněji zabývat až v devadesátých letech, a to například ve spojitosti s konfliktem na Balkánském poloostrově. Také v roce 1998 OSN vytvořila dokument s názvem *Základní principy zacházení s vnitřně vysídlenými osobami*, který má ale pouze doporučovací úlohu (Lidská práva nedatováno).

Poskytování pomoci vnitřně vysídlené osobě je mnohem složitější než uprchlíkovi. Mezinárodní či neziskové organizace a jiní aktéři se nacházejí v poněkud komplikované situaci, pokud chtějí vnitřně vysídlené osobě pomoci. Jak jsem již zmínila vnitřně vysídlená osoba je stále občanem svého domovského státu, a tudíž spadá pod jeho právní ochranu. Pokud tedy potřebuje vnitřně vysídlená osoba pomoc, tak by jí měl správně pomoci stát, ve kterém žije. Nicméně některé státy nejsou schopné svým obyvatelům pomáhat, a tak těmto lidem musí pomoci nějací vnější aktéři. Ale žádný vnější aktér nesmí nikdy pomáhat obyvatelům daného státu bez jeho souhlasu. Takové jednání se podle mezinárodního práva klasifikuje jako vměšování se do vnitřních záležitostí suverénního státu. Tento fakt komplikuje poskytování pomoci vnitřně vysídleným osobám (OHCHR nedatováno b). Neexistuje ani žádné mezinárodní právo, které by se zabývalo fenoménem vnitřně vysídlených osob.

OSN nemá žádnou speciální agenturu, která by se věnovala vnitřně vysídleným osobám, ale přesto jim pomáhá. Vnitřně vysídleným osobám se věnuje například UNHCR. Pomoc vnitřně vysídleným osobám vypadá obdobně jako pomoc

uprchlíkům, OSN jim například poskytuje humanitární pomoc či ochranu (OCHA nedatováno a).

2 EMPIRICKÁ ČÁST PRÁCE – SYSTÉM OSN A POMOC UPRCHLÍKŮM A VNITŘNĚ VYSÍDLENÝM OSOBÁM

2.1 Orgány OSN a přidružené organizace OSN pomáhající uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám

Nejvýznamnějším orgánem OSN, který je věnuje zmíněné problematice je United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) – česky Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. UNHCR je jedním z orgánů OSN. K založení UNHCR došlo v roce 1950 s cílem pomoci milionům Evropanům, kteří opustili své domovy v důsledku druhé světové války (UNHCR nedatováno a). UNHCR funguje do dnešní doby a jeho funkce se rozšířila. V současnosti stále pomáhá uprchlíkům a kromě nich nabízí svou pomoc také vnitřně vysídleným osobám, osobám hledajícím azyl, osobám bez státní příslušnosti a rovněž asistuje při repatriaci uprchlíků. Úřad zajišťuje zmíněným osobám ochranu, vzdělání, zdravotní péči či ubytování. UNHCR také prosazuje myšlenku, že každý má právo opustit zemi svého původu a hledat bezpečí v jiném státě (UNHCR nedatováno b). Úřad se snaží propagovat práva uprchlíka, v čemž mu pomáhá spolupráce s různými partnery, organizacemi, fondy, nadacemi nebo také s nějakou známou tváří (UNHCR nedatováno c). UNHCR nejvíce působí v Asii a Africe. Zaměstnanci UNHCR jsou často nuceni pracovat v obtížných a nebezpečných podmínkách, například uprchlické tábory musí být často chráněny peacekeepingovými jednotkami OSN (United Nations nedatováno). Tento úřad je velice významným aktérem v Sýrii. Pomáhá syrským uprchlíkům, kteří žijí v sousedních zemích, například jim poskytuje humanitární pomoc. Dále pomáhá syrským vnitřně vysídleným osobám a tato pomoc je obdobná jako u uprchlíků (UNHCR nedatováno d).

Dalším orgánem OSN, který je v této oblasti aktivní je Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) – do češtiny překládaný jako Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. OHCHR je agenturou OSN, která také pomáhá uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám. Tento úřad dohlíží zejména na dodržování lidských práv a rovněž pomáhá vládě nějakého státu v oblasti legislativy. Pod OHCHR pracují různí odborníci, kteří

monitorují situaci přímo na místě. Tento úřad spolupracuje například s vládou dané země či s různými organizacemi, fondy a podobně (OHCHR nedatováno c). V Sýrii OHCHR zřídil v roce 2011 komisi, která dohlíží na dodržování lidských práv (OHCHR nedatováno d).

Pomoc potřebují v neposlední řadě i děti uprchlíků a vnitřně vysídlených osob. Aktérem, který dětem zajišťuje nějakou formu pomoci je United Nations Children's Fund – Dětský fond Organizace spojených národů. Jak napovídá název, UNICEF pomáhá dětským uprchlíkům i dětem vnitřně vysídlených osob. Pomoc tohoto fondu vypadá tak, že například chrání práva dětí, distribuuje humanitární pomoc, zajišťuje dětem přístup ke vzdělání a zdravotní péči a také jim poskytuje psychologickou pomoc. UNICEF se rovněž snaží udržet uprchlické rodiny pohromadě (UNICEF nedatováno a). Tento fond je poměrně známý a vlivný pro veřejnost díky svým reklamním kampaním i spolupráci s celebritami – například díky Angelině Jolie, která navštívila syrské uprchlíky v jordánském uprchlickém táboře Zátarí (Adayleh 2018). UNICEF v Sýrii – kromě již zmíněných aktivit – například také zavádí opatření, která mají chránit děti před zimou, například děti dostávají teplé oblečení či deky (UNICEF nedatováno b).

Během syrské občanské války lidem také pomáhá United Nations Development Programme (UNDP) – česky Rozvojový program OSN. UNDP je také součástí OSN a do jeho kompetence náleží rozvojová problematika. UNDP je aktivní i v Sýrii, kde pomáhá osobám, které syrský konflikt zasáhl. UNDP v Sýrii implementuje spíše programy lokálního charakteru a pomáhá například osobám, jejichž domovy byly při konfliktu zničeny, a to například poskytováním ochrany. Také pomáhá vnitřně vysídleným osobám i syrským uprchlíkům a jejich hostitelským státům, například v hostitelských státech zajišťuje uprchlíkům zaměstnání. UNDP spolupracuje i s vládami hostitelských zemí, například je aktivní ve spolupráci s tureckou vládou v otázce velkého přílivu syrských uprchlíků a péče o ně (UNDP nedatováno).

Důležitý je také United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) – v českém jazyce Úřad pro koordinaci humanitární činnosti. OCHA je také součástí OSN a jeho funkcí je koordinace mezi různými aktéry OSN, kteří distribuují humanitární pomoc. Aktivní činnost tohoto úřadu je nutná i v Sýrii. OCHA pomáhá Syřanům, které konflikt zasáhl, vnitřně vysídleným osobám i syrským uprchlíkům, konkrétně poskytuje humanitární pomoc a pomáhá i s financováním těchto aktivit (OCHA nedatováno b).

V konfliktem zasažené Sýrii je důležitá i potravinová bezpečnost. World Food Programme (WPF) – do češtiny překládaný jako Světový potravinový program – je organizací OSN, která pomáhá s distribucí humanitární pomoci, zejména s potravinovou pomocí. WPF pomáhá syrským uprchlíkům i vnitřně vysídleným osobám. Stará se hlavně o potravinovou bezpečnost Syřanů, dohlíží, aby lidé netrpěli hladem a také, aby jejich strava byla hodnotná. Nejčastěji mezi lidmi distribuuje potraviny, jako jsou těstoviny či luštěniny. Aktivní je na území celé Sýrie a podporuje samozřejmě i syrské uprchlíky v zahraničí (World Food Programme 2018).

Neméně důležitá je oblast zdravotní péče. World Health Organization (WHO) – v češtině známá jako Světová zdravotnická organizace – je jednou z agentur Organizace spojených národů. WHO se zaměřuje především na projekty spojené s tématem lidského zdraví. Činnost WHO je nutná i v Sýrii, kde WHO pomáhá lidem, které nějakým způsobem zasáhla občanská válka. Pomoc WHO rovněž potřebují i syrští uprchlíci, kteří žijí v zahraničí. WHO zmíněným osobám zajišťuje například lékařskou péči nebo očkování (World Health Organization 2019a).

Potřebným aktérem v syrské krizi je International Organization for Migration (IOM) – česky Mezinárodní organizace pro migraci, což je mezivládní organizace, která vznikla roku 1951 a čítá 169 členských států. Od roku 2016 je přidruženou organizací OSN (IOM 2016). Tato organizace pomáhá nejen migrantům, ale i uprchlíkům. Uprchlíci získávají pomoc při jejich přesídlení z

míst, která jsou ně nebezpečná (například kvůli konfliktu) do hostitelské země. IOM během přemísťování osob pomáhá například se samotným transportem, dále se zajištěním základní výbavy na cestu, jako je cestovní doklad či zavazadlo, a rovněž se stará o zdravotní péči (IOM nedatováno a). IOM je v současné době aktivní na celém území Sýrie, kde pomáhá osobám, které zasáhl konflikt a také je aktivní v zemích, které sousedí se Sýrií a v těchto zemích poskytuje pomoc syrským uprchlíkům (IOM nedatováno b).

2.2 Neziskové organizace a mezinárodní hnutí pomáhající uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám ve spolupráci s OSN

Lidem, které zasáhla syrská občanská válka, pomáhají také různé neziskové organizace. Každá nezisková organizace se věnuje určité oblasti a při jejich činnosti je důležitá spolupráce s OSN. Jednou z neziskových organizací aktivních v Sýrii je Mercy Corps, což je nezisková organizace, která pomáhá uprchlíkům například s adaptací v jejich hostitelské zemi, ale zároveň se snaží i o docílení určité soudržnosti v uprchlické komunitě. Také se snaží zajišťovat uprchlíkům zdravotní péči spolu s pitnou vodou a podporovat budoucnost mladých uprchlíků nebo pomáhá postiženým dětem v přístupu do školy (Montgomery 2017). Tato organizace začala být v Sýrii aktivní ještě před vypuknutím občanské války. Mezi její aktivity spadá distribuce humanitární pomoci nebo péče o děti (Mercy Corps nedatováno a). Mercy Corps také spolupracuje s OSN, například tato organizace spolu se Světovým potravinovým programem v Libanonu v oblasti potravinové bezpečnosti pro syrské uprchlíky i místní lidi (United Nations Lebanon nedatováno).

Také v Sýrii v průběhu celého konfliktu pomáhá nezisková organizace World Vision International. Tato organizace se zabývá humanitární a rozvojovou pomocí. Zaměřuje se především na syrské uprchlíky, kteří žijí v sousedních státech, ale pracuje i v Sýrii. World Vision International se snaží hlavně ochránit děti, a to například před dětskou prací či vynucenými sňatky. Rovněž se snaží dohlížet na pravidelnou školní docházku u dětí. A samozřejmě dohlíží i na to,

aby syrské děti měly přístup k jídlu, pití či věcem na zimu. V oblasti péči o děti UNICEF a World Vision International spolupracují (World Vision International 2017).

Své služby v Sýrii nabízí také nezisková organizace International Rescue Committee (IRC) – název je do češtiny překládaný jako Mezinárodní záchranný výbor. Cílem této organizace je poskytování humanitární pomoci. V Sýrii začala tato nezisková organizace být aktivní krátce po vypuknutí konfliktu. Zajišťuje osobám, které nějakým způsobem zasáhl konflikt humanitární pomoc, dále také zajišťuje například zdravotní péči. Pomáhá osobám v Sýrii i uprchlíkům a spolupracuje s hostitelskými státy (International Rescue Committee 2017). Organizace rovněž spolupracuje s OSN, například spolu s UNHCR a UNICEF poskytuje pomoc dětem syrských uprchlíků v Jordánsku. Tito aktéři dětem uprchlíků například zajišťují stravu nebo pomáhají při zařídění jejich opětovného shledání s rodinou (Kawar 2016).

Potřebnou neziskovou organizací jsou Lékaři bez hranic. Jak je patrné z názvu, tato organizace poskytuje zdravotní péči osobám, které jsou v nouzi, a to například kvůli konfliktu či nějaké ekologické katastrofě a rovněž pomáhá v takových zemích, ve kterých nefunguje zdravotnictví. Tato nezisková organizace byla v Sýrii aktivní již před vypuknutím občanské války a angažuje se dodnes (Lékaři bez hranic nedatováno). Pomáhá osobám v Sýrii i uprchlíkům, například v jordánském uprchlickém táboře Zátarí ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací poskytuje syrským uprchlíkům lékařskou péči (Lékaři bez hranic 2017). Kromě lékařské péče také například zajišťuje očkování, léky nebo školí místní zdravotníky. Problémem je, že do některých oblastí není přístup, a tak tam Lékaři bez hranic nemohou nabízet své služby v takovém rozsahu, v jakém by bylo potřeba (Lékaři bez hranic nedatováno).

V Sýrii je také aktivní Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, které pomáhá zejména lidem v nouzi, ve které se nacházejí například v důsledku nějakého konfliktu. Mezinárodní hnutí Červeného kříže je jedním

z partnerů v plánu 3RP, na základě kterého je poskytována pomoc osobám, které syrský konflikt zasáhl (3RP nedatováno). Mezinárodní hnutí Červeného půlměsíce je také partnerem OSN, oba aktéři spolupracovali například při distribuci humanitární pomoci v uprchlickém táboře Rukbán (ČTK 2018).

3 DŮSLEDKY SYRSKÉ OBČANSKÉ VÁLKY PRO SYRSKÉ UPRCHLÍKY

3.1 Průběh syrského konfliktu

Lidé Sýrii opouštěli ještě před rokem 2011 a vypuknutím konfliktu. Důvodem odchodu byly environmentální, ekonomické či politické důvody. Po přelomu tisíciletí se zvýšila cena exportu ropy, ale zároveň se zvýšily i ceny potravin, což bylo způsobeno i suchem. V tomto období také výrazně narostl počet vnitřně vysídlených osob, lidé z venkovských oblastí se v důsledku sucha přesouvali do periferií městských oblastí, kde žili ve špatných životních podmínkách. A přesně na těchto periferiích se poté během občanské války odehrávaly ty nejhorší konflikty (Verme et al. 2016: 6). Takže ještě před vypuknutím arabského jara nepanovaly v Sýrii ideální životní podmínky, Sýrie musela čelit vysoké nezaměstnanosti, korupci a také nedostatku politické svobody pod nadvládou prezidenta Bašára al-Asada¹, který prezidentskou funkci v době vypuknutí arabského jara vykonával již jedenáct let, a navíc byl následovníkem svého otce Háfize al-Asada, který funkci syrského prezidenta Sýrie také zastával spoustu let (BBC 2018).

V roce 2011 během arabského jara došlo k úspěšnému sesazení egyptského a tuniského prezidenta, což dodalo i Syřanům naději na demokracii. V syrském městě Dar'á v březnu téhož roku bylo patnáct mladých chlapců zatčeno za poklidný protest. Konkrétně se jednalo o autory grafitů, které podporovalo arabské jaro. Chlapci byli mučeni a jeden třináctiletý zemřel. A vypukla velká vlna protestů. Nejprve protesty nebyly sektářsky orientované, ale zanedlouho došlo k sektářské polarizaci, sunnité se začali vymezovat proti nadvládě alavitů, ke kterým přísluší i prezident Sýrie. Alavité zemi také po dlouhou dobu ovládali. K vypuknutí protestů a následně konfliktu přispělo i sucho, které Sýrii sužovalo

¹ Při přepisu arabských osobních jmen a geografických názvů do latinky byl využit zjednodušený přepis – u některých jmen a názvů byla využita transkripce v českém jazyce již ustálená, u jiných jmen a názvů bude využit přepis, který nerozlišuje mezi znělou a neznělou hláskou, nezaznamenává souhlásku ajn, ani ráz. U přepisu je zachován určitý člen i asimilace členu (některá ustálená osobní jména a místní názvy budou psány bez určitého členu). U zaznamenávání velkých a malých písmen se text řídí pravidly českého pravopisu.

několik předchozích let, a které, jak jsem již zmínila, donutilo obyvatele syrského venkova utéct do měst, kde žili v hrozných podmínkách a chudobě (Al Jazeera 2018). Demonstrující lidé požadovali mimo jiné i sesazení Asadovy vlády. Syrská vláda tyto protesty násilně potlačovala, demonstranti umírali na místě a byli zatýkáni. Nakonec se protesty rozšířily po celé zemi. A následně došlo k eskalaci nepokojů i násilí, až v zemi propukla občanská válka (BBC 2018).

V syrském konfliktu je zahrnuto mnoho stran sporu. Významným aktérem v konfliktu je vláda Bašára al-Asada. Asadova vláda má podporu alavitů, kteří se řadí mezi šíity. Proti těmto aktérům stojí sunnité, kteří tvoří většinu obyvatel v Sýrii. Každá zneprátelená strana má své podporovatele v řadách ostatních států či skupin. Do konfliktu vstoupila také Ruská federace, která se stala hlavním spojencem Asadovy vlády. Irák, Írán a libanonský Hizballáh podporují Asada. V tomto případě se jedná o šíity, kteří jsou v mnoha případech finančně podporováni, trénováni a vyzbrojováni Íránem. Naopak sunnitské státy – jako je Turecko, Katar a Saúdská Arábie – v konfliktu stojí proti Asadovi. Velká Británie, Francie, Spojené státy americké a další západní státy v občanské válce podporují tzv. umírněné povstalce, jako je například Svobodná syrská armáda (FSA). Také pomáhají v boji proti terorismu a kurdským a arabským milicím. Syrští Kurdové, kteří dlouhodobě usilují o zřízení vlastní vlády, nicméně během Asadova funkčního období o nic takového nebojovali, se nyní také zapojili do konfliktu se svým jasným cílem (BBC 2018). V konfliktu byly také použity chemické zbraně, nášlapné miny a podobně (Balouziyeh 2014: 24). Prostředí občanského konfliktu v Sýrii přispělo k vzestupu teroristických skupin, jako je Al-Káida nebo Islámský stát. Důležitým aktérem v boji proti terorismu je armáda Ruské federace. Turecko je rovněž významným aktérem v boji proti Islámskému státu a kurdským milicím (BBC 2018).

Vyskytly se i snahy o mírová vyjednávání. Poprvé v roce 2012 ve švýcarské Ženevě se OSN pokusila o mírová jednání mezi syrskou vládou a opozicí. Nicméně vyjednávání nepřineslo žádný úspěch. V květnu 2017 Ruská federace,

Írán a Turecko navrhly vytvoření čtyř tzv. deeskalačních zón v Sýrii (Al Jazeera 2018). Tyto deeskalační zóny by měly být v oblasti Idlibu, Turkmenských hor, části oblasti Homsu a části předměstí Damašku (včetně Ghúty a Dar'á). Bojová letadla nad touto zónou neměla létat po dobu šesti měsíců (Al Jazeera 2017a). I přes vytvoření zmíněných zón konflikt stále pokračuje. Mírová jednání nejsou úspěšná, protože bývají často bojkotována opozicí. V roce 2018 vypadala situace tak, že oficiální vláda Sýrie ovládá převážnou část území, pouze provincie Idlib, okolí měst Afrín a Aleppo a část jihovýchodu země je ovládána povstaleckými a teroristickými skupinami. A některé oblasti na severu až severovýchodě ovládají kurdské jednotky (BBC 2018).

Tento konflikt velmi zasáhl civilní obyvatelstvo. Od počátku syrské občanské války začalo být syrské právo spolu se zákony doslova bezvýznamné. Syrský konflikt mimo jiné poznamenal ekonomickou stabilitu země. Docházelo k bombardování oblastí osídlených civilisty. Také byli zatýkáni civilisté a docházelo k obchodu s lidmi, zejména se ženami a dětmi (Balouziyeh 2014: 24). Ohromný rozsah syrského konfliktu poznamenal i celý region Blízkého východu. Kromě obrovského přílivu syrských uprchlíků k destabilizaci celého regionu přispěl například Islámský stát, jehož teroristické praktiky se rozšířily ze Sýrie do sousedního Iráku (Balouziyeh 2014: 25). Ale jedním z největších a nejhorších důsledků konfliktu je dopad na civilní obyvatelstvo a s tím spojená syrská uprchlická krize, která ovlivnila nejen Blízký východ, ale i vzdálenější destinace, jako je například Evropa. Od roku 2011 ze Sýrie v důsledku vnitrostátního konfliktu uteklo přes 5,6 milionů lidí. Tito uprchlíci se uchylují například do Turecka, Jordánska či Libanonu. A ještě více Syřanů, tzn. 6,6 milionů lidí patří mezi vnitřně vysídlené osoby (UNHCR nedatováno d).

3.2 Syrští uprchlíci v Jordánsku

V Jordánsku žije více než 670 000 syrských uprchlíků (Huber, Reid, Koenig 2019). Toto číslo zobrazuje pouze uprchlíky registrované UNHCR, celkový počet syrských uprchlíků v zemi je ještě vyšší. Jordánsko není signatářem

*Úmluvy o právním postavení uprchlíka ani Protokolu týkající se právního postavení uprchlíků z roku 1967 (Yahya 2018). A přesto je zemí, která hostí poměrně vysoký počet uprchlíků. UNICEF, UNHCR a Světový potravinový program vyhodnotily, že syrští uprchlíci v Jordánsku trpí tzv. zranitelností (*Vulnerability*). Tuto zranitelnost lze definovat jako náchylnost k určitým negativním jevům v různých oblastech (Verme et al. 2016: 23). Zranitelnost existuje v ekonomické sféře (například život pod hranicí chudoby) i mimo ni (například špatný přístup k pitné vodě). Syrští uprchlíci jsou zranitelní ve více sektorech, jako je například bydlení, tzn. žijí v nevyhovujícím ubytování nebo také jsou zranitelní v oblasti potravinové bezpečnosti. V Jordánsku je zranitelnost syrských uprchlíků srovnatelná například se sousedním Libanonem, syrští uprchlíci jsou v těchto zemích ohroženi v podobných sektorech (Verme et al. 2016: 11–24).*

V Jordánsku až 80 % syrských uprchlíků žije mimo uprchlické tábory. Řada z nich je závislá na hostitelských rodinách. Kolem 93 % syrských uprchlíků v Jordánsku žije pod hranicí chudoby (UNHCR nedatováno d). V Jordánsku získávají syrští uprchlíci žijící mimo uprchlické tábory od UNHCR finanční podporu a od Světového potravinového programu poukazy na potraviny. Jordánské ministerstvo vnitra uděluje uprchlíkům speciální kartu, která jim umožňuje bezplatné vzdělání a zdravotnictví ve státních zařízeních, nicméně uprchlíci musí platit sami výdaje, jako jsou učebnice či školní uniforma. Tento fakt vyžaduje, aby uprchlíci měli nějaký příjem, ale získání pracovního povolení v Jordánsku se liší podle jednotlivých regionů (Verme et al. 2016: 125–127). Uprchlíci žijí v prostředí téměř nulových ekonomických příležitostí, a dokonce i uprchlík, který má pracovní povolení nevydělá takové peníze, které by mu pomohly se vymanit z hranice chudoby (Lékaři bez hranic 2017). Nicméně pro uprchlíky je dobré, že Jordánsko zavedlo systém pojištění, který se vztahuje i na ně, a tak je pro ně zdravotní péče v Jordánsku lépe dostupná než třeba v Libanonu, kde je většina zdravotnického sektoru v rukou soukromých aktérů (Verme et al. 2016: 128).

Jen část syrských uprchlíků žije v uprchlických táborech, jako jsou například Zátarí či Azrak (Huber, Reid, Koenig 2019). V roce 2012 byl v Jordánsku UNHCR vybudován a otevřen uprchlický tábor Zátarí, který leží blízko hranic se Sýrií. Na tomto místě našlo svůj „domov“ velké množství syrských uprchlíků (Luck 2017). Jordánský uprchlický tábor Zátarí je největším zařízením svého druhu v celém regionu. Hostí necelých 80 000 syrských uprchlíků (Data UNHCR 2018). Tento uprchlický tábor je navržen pouze jako přechodné bydliště pro uprchlíky, tvoří ho převážně stany a podobná provizorní obydlí, ale přesto v něm někteří Syřané žijí již několik let (UNHCR nedatováno d). Tento jordánský tábor pro syrské uprchlíky všeobecně hostí velké množství Syřanů, takže i počet nově příchozích za den je vysoký, například v roce 2013 musel čelit denně náporu čítající až dva tisíce nově příchozích syrských uprchlíků (Jazairi 2013: 4). Pro podporu takto velkého počtu uprchlíků není dostatek finančních prostředků, a tak lidé tam žijí často v hrozných podmínkách, například není dostatek toalet pro všechny. Problémem uprchlického tábora je třeba i špatný přístup k pitné vodě (Jazairi 2013: 4). Syrským uprchlíkům rovněž pomáhá UNICEF, který například podporuje vzdělání dětí syrských uprchlíků. Tyto děti ve většině případů utrpěly nějaké trauma, a tak je jim nabízena pomoc, aby toto trauma nějakým způsobem překonaly a mohly se například soustředit ve škole. UNICEF se také snaží, aby děti syrských uprchlíků měly pravidelnou školní docházku, místo toho, aby chodily do práce. Bohužel je běžné, že děti z uprchlických rodin jsou živiteli celých rodin a místo školní docházky pracují, například prodávají nějaké výrobky na trhu. V uprchlickém táboře Zátarí dětem pomáhá také UNHCR, s jeho podporou se děti učí například podepsat, dále mají hodiny náboženství, matematiky nebo arabštiny, ale škola nezapomíná ani na výuku cizích jazyků, jako je francouzština či angličtina. Občas se objevují i stížnosti na školská zařízení, například z důvodu, že učitelé nejsou dostatečně kvalifikováni na práci s dětmi, které například prožily, jak již bylo zmíněno, nějaký typ traumatu nebo, že jsou třídy příliš přeplněné, tzn. až šedesát dětí v jedné třídě, a tak se dětem nedostává potřebné péče (Balouziyeh 2014: 119–135). V tomto uprchlickém táboře je samozřejmě nutná i zdravotnická péče, o kterou se stará Světový

zdravotnická organizace, která obyvatelům tábora například zajišťuje ošetření nebo se snaží řešit problém se špatnou hygienickou situací uvnitř tábora, a tím pádem i předcházet nemocem, které jsou s nedostatečnou hygienou spojeny, jako je například žloutenka (WHO EMRO 2013). Protože má tábor poměrně vysoký počet obyvatel, tak je pro Světovou zdravotnickou organizaci důležitá i spolupráce s partnery, a tak Lékaři bez hranic v Zátarí otevřeli dětskou nemocnici a ambulanci. Tato zdravotnická zařízení slouží zejména pro řešení zdravotních obtíží, které plynou ze života ve špatných podmínkách v přeplněném uprchlickém táboře, jako jsou například průjmová onemocnění, dehydratace či infekce dýchacích cest (Lékaři bez hranic 2017).

V roce 2014 byl v Jordánsku opět díky UNHCR otevřen uprchlický tábor Azrak (Huber, Reid, Koenig 2019). V tomto uprchlickém táboře své útočiště našlo okolo 55 000 syrských uprchlíků a 60 % z tohoto počtu tvoří děti (Nohr 2018). Stejně jako tomu je v předchozím případě, i v uprchlickém táboře Azrak žijí Syřané již několik let, ačkoliv by to měl být pouze přechodný domov. Tento tábor částečně ulevil uprchlickému táboru Zátarí od velkého náporu uprchlíků. Uprchlický tábor Azrak nabízí ubytování v jednoduchých obydlích z vlnitého plechu (Epatko 2018). V táboře je také více žen než mužů. Zajímavostí je, že ženy, které žijí v uprchlickém táboře si mnoha případech našly nějakou práci, ačkoliv by dříve bylo nemyslitelné, aby pracovaly. Také v táboře existují různé kurzy, které ženy připravují na vykonávání potenciálního povolání (Nohr 2018). Vzhledem k již zmíněnému vysokému počtu dětí je nutné, aby vyučování probíhalo tzv. na směny, tzn. jordánské děti navštěvují školu dopoledne a syrské odpoledne. V táboře jsou pro děti zajištěné i různé zájmové kroužky, jako je například taekwondo. Tábor se může pochlubit i používáním moderních technologií, například využívá solární panely k produkci energie (Epatko 2018). OSN také začala v uprchlickém táboře Azrak při distribuci humanitární pomoci využívat tzv. technologie „blockchain“. Tato technologie se vyznačuje tím, že využívá různé kryptoměny, jako jsou například bitcoiny. Využitím těchto kryptoměn se dá vyhnout bankovním či jiným poplatkům a byrokratickým překážkám, a tak OSN díky této technologii ušetřila až 98 % nákladů (Báštěcká

2018). V praxi OSN (konkrétně Světový potravinový program) realizuje distribuci potravin tak, že osoba v uprchlickém táboře přijde do obchodu nakoupit potraviny a zaplatí tím, že se podívá do speciálního skeneru, který dokáže rozpoznat identitu na základě oční duhovky. Zboží se účtuje na základě speciální účetní knihy, která je uzpůsobená na obchod s kryptoměnami. Uprchlíci samozřejmě platí potravinovými kupony od OSN, které dokáže tato speciální účetní kniha rozeznat. Tento systém pomáhá chránit data, reagovat pružněji na různé krizové situace a zlepšuje systém distribuce potravin, a tím pádem pomáhá i v boji s hladem. Navíc je systém je transparentní a také pohodlný pro jeho uživatele, a tak OSN do budoucna plánuje jeho rozšíření do dalších uprchlických táborů (Báštěcká 2018).

Jordánsko – podobně jako ostatní státy – špatně zvládá obrovský příliv uprchlíků. V uprchlických táborech často panuje napětí, a navíc Jordánci v mnoha případech pocítují odpor k těmto uprchlíkům (Lékaři bez hranic 2017). To může být například z důvodu, že Syřané jsou ochotni pracovat za menší mzdu než Jordánci a ti mají pocit, že jim Syřané berou práci (Epatko 2018).

Velký problém představuje i nedostatek finančních prostředků na řešení uprchlické krize. V roce 2015 Světový potravinový program přestal na nějaký čas zásobovat syrské uprchlíky v Jordánsku a Libanonu kvůli nedostatku financí (Huber, Reid, Koenig 2019). Proto je v Jordánsku důležitá i činnost neziskových organizací, které pomáhají OSN v řešení problémů, které jsou spojeny s uprchlickou krizí. Nezisková organizace World Vision International pomáhá syrským uprchlíkům v Jordánsku, poskytuje potraviny, vodu, hygienické pomůcky, vzdělání, psychologickou podporu a také se snaží chránit děti (Huber, Reid, Koenig 2019). Také nezisková organizace Mercy Corps pomáhá syrským uprchlíkům v Jordánsku, například poskytuje jídlo, nebo se stará o děti (Mercy Corps nedatováno b).

Mezi Jordánskem a Sýrií byla po dobu tří let zavřená hranice. Její uzavření přineslo důsledky nejen pro lidi, ale i pro obchod (Al-Khalidi, Barrington

nedatováno). V červenci roku 2018 UNHCR vyzval Jordánsko k otevření svých hranic pro syrské uprchlíky z důvodu bojů a náletů na jihozápadě Sýrie. Hranice nakonec byla znovu otevřena. Poskytnutí útočiště v Jordánsku by dle UNHCR mělo být dočasné (EuroZprávy 2018).

3.3 Syrští uprchlíci v Libanonu

V Libanonu se nachází více než 900 000 syrských uprchlíků (Daniel 2018). A k tomu v zemi pobývají i uprchlíci, kteří nejsou zaregistrováni UNHCR, takže celkový počet je ještě mnohem vyšší. Uprchlíci se nechtějí registrovat u UNHCR například proto, že mají strach, že by mohli být odesláni zpět do své vlasti. Více než čtvrtinu obyvatel Libanonu tvoří uprchlíci, konkrétně syrští a palestínští. Libanon je dokonce zemí, která hostí největší počet uprchlíků na světě (Daniel 2018). Tato země je oblíbenou destinací syrských uprchlíků, a to nejen kvůli geografické blízkosti, ale rovněž i kvůli historii obou zemí. První masivní vlna uprchlíků se přelila do Libanonu hned v dubnu roku 2011. Uprchlíci pocházeli například z měst, jako je Homs či Hamá (Rabil 2016: 12). A od té doby, jak syrský konflikt stále pokračuje, počet syrských uprchlíků mířících do Libanonu příliš neklesá. Ihned po vypuknutí syrského vnitrostátního konfliktu Libanonci přijímali syrské uprchlíky do svých domovů. Nicméně, jak konflikt pokračoval a uprchlíků stále přibývalo, tyto ubytovací kapacity přestávaly stačit. Více než polovina syrských uprchlíků žije v hrozných podmínkách v různých provizorních „domovech,“ jako jsou třeba stany, opuštěné budovy, garáže či přeplněné byty (Daniel 2018). Libanon je signatářem *Úmluvy o všeobecných lidských právech*, ale nepodepsal *Úmluvu o právním postavení uprchlíků* z roku 1951, ani pozdější protokol z roku 1967, ale i přesto uprchlíkům zajišťuje určitou pomoc, jako je například poskytování azylu (Yahya 2018). Sýrie a Libanon v roce 1993 podepsaly ekonomickou a sociální dohodu o volném pohybu osob a pracovním povolením z obou zemí. Libanon měl zpočátku syrské krize otevřené hranice pro syrské uprchlíky. Také spolupracuje s UNHCR, kde se syrští uprchlíci registrují. Registrovaní syrští uprchlíci čekají na udělení povolení k pobytu a mezitím jim libanonské úřady vystaví platný průkaz totožnosti. A na základě tohoto dokladu

jsou syrští uprchlíci oprávněni v Libanonu zůstat po dobu šesti měsíců a po uplynutí tohoto období jim může být pobyt prodloužen na stejné časové období. Ale po skončení tohoto období (tzn. dvakrát šest měsíců) musí již syrský uprchlík za opětovné prodloužení povolení k pobytu zaplatit 200 dolarů. Uprchlíci, kteří překročí libanonskou hranice ilegálně a nejsou registrováni u UNHCR, musí platit ještě vyšší poplatek, aby získali povolení k pobytu. Uprchlíci, kteří se do Libanonu dostali bez registrace u UNHCR, navíc riskují deportaci zpět do své rodné země, nicméně v praxi se to příliš neděje. Kvůli velkému náporu syrských uprchlíků v roce 2014 libanonský ministr sociálních věcí Rašíd Dirbás (cit. dle Rabil 2016: 19) oznámil, že Libanon již nebude přijímat syrské uprchlíky, nicméně státní hranice zůstanou pro Syřany otevřené, ale pouze pro Syřany jako turisty. A tak začal Libanon od roku 2014 zpřísnovat pravidla pro přijetí Syřanů. Podmínkou například bylo vlastnictví nemovitosti v Libanonu či nějaká osoba, která by je na území Libanonu živila. Povolený byl také vstup do země z důvodu studia, turismu, práce či lékařské péče. O rok později mohli do Libanonu vstoupit držitelé karty, která je opravňovala k pobytu v zemi. Také mohli vstoupit jejich rodinní příslušníci (Rabil 2016: 4–20). V roce 2017 došlo k otevření syrsko-libanonské hranice i pro syrské uprchlíky. Problémem bylo, že Syřané, kteří chtěli utéct před občanskou válkou do Libanonu, zůstávali kvůli zavřené hranici uvězněni v syrském pohraničí, které je doslova „zemí nikoho,“ takže bylo nutné tento problém řešit (Houssari 2017). Nicméně Libanon i Sýrie v průběhu času neustále přijímají a následovně ruší různá nařízení, která nutí syrské uprchlíky zaplatit dodatečné poplatky. Tyto poplatky se pohybují v řádech stovek amerických dolarů, což pro syrské uprchlíky, představuje obrovské částky (Daniel 2018).

Syrští uprchlíci jsou v Libanonu značně ekonomicky znevýhodněni. V mnoha případech jsou bráni jako levná pracovní síla s nízkým dosaženým vzděláním a podle toho také vypadá jejich mzdové ohodnocení (Daniel 2018). Také syrské děti jsou nuceny často žebrať či prodávat různé zboží na ulici. Syřané obvykle pracují ve špatných pracovních podmínkách pod libanonskými zaměstnavateli (Soz 2018). Podle Daniela (2018) je pro Syřany těžké vůbec sehnat nějakou

práci, tak se v mnoha případech živí nějakou nelegální aktivitou. Dále podle autora mají syrští uprchlíci jen velmi malou možnost získat legální cestou zaměstnání, tak je Libanonci vnímají v ekonomické sféře jako konkurenci. Pro získání pracovního povolení má každý Libanonský region jiné podmínky. Pokud chtějí Syřané v Libanonu podnikat, tak na to potřebují speciální povolení, které je těžké získat (Verme et al. 2016: 127).

V Libanonu je školství rozděleno na soukromé a státní. Syrští uprchlíci si ve většině případů nemohou dovolit posílat své děti do soukromých školských zařízení (Verme et al. 2016: 127). Syrské děti tedy navštěvují převážně veřejné školy. Kvůli velkému počtu dětí se také v Libanonu vyučuje tzv. na směny, tzn. ráno mají vyučování libanonské děti a odpoledne syrské. UNHCR dodává do libanonských škol knihy, nábytek a poskytuje školám finanční podporu. UNHCR se rovněž snaží motivovat syrské děti ke vzdělání například tím, že spolupracuje i s jejich rodinami (Cherri, Hariri 2018).

Libanonská vláda zpravidla nezajišťuje uprchlíkům žádné ubytování, a tak si ho musí Syřané hledat sami. Například to řeší tak, že si pronajmou nějaký byt nebo si postaví stan někde v přírodě (Daniel 2018). A také žijí v opuštěných budovách, které nepředstavují zcela ideální místo pro život, protože například tyto budovy nemají topení. Libanon dokonce nemá žádný oficiální uprchlický tábor, a tak si uprchlíci vytváří své neoficiální tábory, které jsou nejčastěji tvořené stany (Mercy Corps nedatováno b). UNHCR v Libanonu vytvořil program, který poskytoval určitou finanční částku syrským uprchlíkům na ochranu před chladem v zimním období (Verme et al. 2016: 125). Kromě toho, že uprchlické tábory postrádají základní vybavení, je tu ještě problém s nepříznivými klimatickými podmínkami. Libanon bývá často zasažen záplavami či zemětřesením, a to samozřejmě přinese i negativní dopady i na uprchlíky (Smith nedatováno). Podle UNHCR (nedatováno d) v Libanonu okolo 70 % uprchlíků žije pod hranicí chudoby. Je to způsobené i absencí oficiálních uprchlických táborů, a tak Syřané žijí v městských a venkovských oblastech. Soužití často vypadá i tak, že jedna syrská rodina je nucena žít na velmi malém prostoru s další rodinou, takže žijí ve

velmi přeplněných obydlích. Na takto vysoké procento uprchlíků, kteří žijí pod hranicí chudoby, reaguje UNHCR, který těmto osobám poskytuje finanční poukaz ve výši 175 dolarů, za který si uprchlíci mohou koupit jídlo (UNHCR Lebanon).

Libanon je zemí, kterou syrská uprchlická krize zasáhla nejvíce. Obrovský příliv uprchlíků vyvolal v Libanonu politickou, ekonomickou a sociální krizi a Libanon příliš nezvládá úlohu hostitelské země, takže syrští uprchlíci v mnoha případech nežijí na jeho území v ideálních podmínkách. Libanon je země, která je stále zasažena důsledky libanonské občanské války. Ačkoliv válka skončila v devadesátých letech, zemi značně oslabil a její důsledky si nese dodnes. Otázkou je, jak bude taková země dále tento nápor uprchlíků zvládat. Na libanonském území kromě vysokého počtu syrských uprchlíků žije rovněž okolo 450 000 palestinských uprchlíků (Daniel 2018). A tak právě proto je velice nutné, aby této zemi pomáhala mezinárodní společnost.

Velký počet uprchlíků vede k sociální a etnické polarizaci uvnitř Libanonu. V zemi se rovněž vyskytuje jev, že místní lidé se domnívají, že různé typy pomoci, jako je například potravinová pomoc či zajištěné ubytování, na kterou mají nárok uprchlíci, tyto lidi ještě více přitahuje do Libanonu. A navíc Libanonci, jako obyvatelé chudé země, mají v mnoha případech pocit, že se mají ještě hůře než syrští uprchlíci. Libanonci Syřanům často vyčítají, že zneužívají jejich veřejných zdrojů, kterých byl již před vypuknutím krize v zemi nedostatek (Daniel 2018). Takže Libanonci si sami připadají jako ti, kteří by potřebovali pomoc. Také se jim zdá, že je syrských uprchlíků v zemi příliš a sami se cítí být cizinci ve svém městě. Syřané tedy žijí i ve strachu z vystěhování (Soz 2018). Obyvatelé Libanonu často cítí k syrským uprchlíkům až nenávisť, kterou navíc mohou ještě podporovat trestné činy páchané syrskými uprchlíky, konkrétně se jedná například o krádeže, vraždy či sexuální násilí. Nicméně kriminalita syrských uprchlíků bývá občas zveličována, jako je tomu v jiných regionech. Dále se Libanonci bojí, že syrští uprchlíci v jejich zemi zůstanou, tak jako palestínští uprchlíci. Tento strach vyplývá i z faktu, že velké procento novorozenců v

Libanonu je syrské národnosti (Rabil 2016: 5). Libanonci rovněž tlačí na svou vládu, aby příliv syrských uprchlíků nějakým způsobem řešila. Vedlo to až k tomu, že se otázka uprchlíků stane jedním z témat jarních parlamentních voleb v roce 2019 (Daniel 2018).

Jak již bylo zmíněno, Libanon má problém s uprchlíky, kteří jsou v zemi legálně, ale ještě navíc do Libanonu přichází uprchlíci i nelegální cestou, a to opět v nemalém počtu. Tito nelegální uprchlíci se do Libanonu dostávají přes syrsko-libanonskou hranici a přes Středozemní moře. Rovněž se zvyšuje počet osob bez státní příslušnosti. Tento stav vzniká například tak, že se narodí potomci syrských uprchlíků v Libanonu a neobdrží rodný list. Nebo jsou jako osoby bez státní příslušnosti bráni Kurdové, kteří v Sýrii od šedesátých let minulého století nemají státní příslušnost. Když v Libanonu díky vysokému počtu uprchlíků natolik vzrostl počet obyvatel, tak automaticky vzrostla i poptávka po veřejných statcích. Vyskytly se problémy s distribucí elektřiny a vody, libanonské nemocnice a školy jsou přeplněné. Otázka syrské uprchlické krize způsobila i konflikt mezi představiteli Libanonu, kteří jsou pro okamžitou repatriaci Syřanů a UNHCR, který je naopak proti návratu uprchlíků, protože situace v Sýrii podle jeho názoru ještě není úplně bezpečná. Stejný názor jako UNHCR zastává například i Evropská unie. V Libanonu nicméně již byla zřízena administrativní centra, ve kterých si mohou Syřané zajistit potřebné dokumenty pro návrat do své domovské země (Daniel 2018). V řešení uprchlické krize je aktivní i Hizballáh, který kontroluje uprchlíky v údolí Beká. Hizballáh má své zastoupení v libanonské a rovněž spolupracuje i se syrskou vládou v otázce vytvoření bezpečného prostředí v jejich domovské zemi. Libanonský prezident Michel Auon (cit. dle Soz 2018) dokonce žádá USA o pomoc řešení uprchlické krize, a to vytvořením bezpečných území v Sýrii. Proces repatriace uprchlíků již pomalu začal ve spolupráci mezi zpravodajskou a bezpečnostní službou Lebanese General Security a Asadovým režimem. Nicméně je stále nutné, aby Libanon vymyslel nějaké vhodné řešení uprchlické krize, nebo se situace bude stále zhoršovat. Libanonská vláda neustále žádá od mezinárodních institucí finance na řešení uprchlické krize. Evropská unie stále vyvíjí tlak na

Libanon kvůli řešení uprchlické krize, ale je nutné, aby Evropská unie i mezinárodní společenství spolupracovaly s Libanonem, protože bez jejich pomoci Libanon uprchlickou krizi asi velmi těžko zvládne.

3.4 Syrští uprchlíci v Iráku

Syrští uprchlíci míří také do sousedního Iráku, kde ovšem také probíhá konflikt mezi iráckou vládou a různými nestátními aktéry, jako je například Islámský stát, nicméně Irák představuje pro Syřany „menší zlo“ než Sýrie. Irák praktikoval vůči Sýrii tzv. politiku otevřených dveří, ale v roce 2014 Islámský stát ovládl hranici mezi oběma zeměmi a ta je dosud uzavřená. Nicméně v současné době se plánuje její opětovné otevření. Obě země s tím souhlasí a chystají se k tomuto kroku v blízké budoucnosti (Rudaw 2018).

V Iráku žije okolo 252 000 registrovaných syrských uprchlíků a samozřejmě ještě uprchlíci, kteří se neregistrovali u UNHCR a jsou v zemi ilegálně (UNHCR Operational Portal 2019d). Irácká vláda vyjádřila obavy z takového náporu syrských uprchlíků, ale i tak chce Syřanům pomáhat. Většina syrských uprchlíků utekla z Aleppa a Hasaky, část Syřanů pochází z Damašku a Rakky (Fleming 2013). Velké množství syrských uprchlíků proudí v sousedním Iráku zejména do oblasti Kurdistánu (Huber, Reid, Koenig 2019). Irák nepodepsal *Úmluvu o právním postavení uprchlíků* z roku 1951 ani pozdější *Protokol týkající se právního postavení uprchlíků*, ale přesto poskytuje uprchlíkům azyl (Migration Policy centre 2019).

Irácká vláda také spolupracuje s UNHCR a jinými humanitárními organizacemi v otázce pomoci uprchlíkům. S UNHCR rovněž spolupracuje irácký autonomní region Kurdistán, který syrským uprchlíkům umožňuje vstup do regionu, volný pohyb po kurdském regionu, vzdělání ve veřejných školách zdarma, přístup ke zdravotní péči a právo pracovat. V roce 2015 v Irbílu otevřel Úřad pro koordinaci humanitární činnosti své hlavní sídlo. Tento úřad zajišťuje především koordinaci humanitární pomoci, kterou OSN distribuuje Syřanům na iráckém území

(Migration Policy centre 2019). V Iráku samozřejmě také UNHCR identifikuje a registruje syrské uprchlíky. Dále UNHCR syrským uprchlíkům poskytuje například humanitární a psychologickou podporu, chrání děti, nebo ochraňuje uprchlíky před sexuálním násilím (ReliefWeb 2018b). UNHCR rovněž úzce spolupracuje s iráckými regionálními autoritami, například s již zmíněným Kurdistánem. Světový potravinový program poskytuje každému syrskému uprchlíkovi žijícímu v Iráku měsíčně třicet jedna dolarů ve formě poukazu na nákup potravin. Uprchlík si za tento poukaz v místním obchodě koupí takové potraviny, jaké potřebuje. Ten, kdo nemá povolení k pobytu, má zajištěné srovnatelné bezplatné služby v uprchlických táborech (Fleming 2013).

I když se Irák označuje jako všeobecně dobrý hostitelský stát pro syrské uprchlíky, tak je nutné zdůraznit, že podmínky v každém guvernorátu jsou jiné (Migration Policy Centre 2019). Iráčané Syřany dobře přijali a jsou ochotni jim pomáhat, poskytují jim například jídlo či oblečení a v některých případech je i hostí ve svých domovech, dokud nebudou mít zajištěné jiné ubytování. Syřané v mnoha případech svůj pobyt a místní lidi v Iráku chválí, cítí se vítáni a oceňují i solidaritu místních lidí. Syřané si snaží vybírat své hostitelské rodiny na základě nějakých etnických a náboženských podobností, protože se budou cítit lépe v hostitelské rodině, která přísluší ke stejnému etniku a náboženskému vyznání. Dále syrští uprchlíci žijící v Iráku se raději usazují v městských oblastech, protože v nich je snazší sehnat nějakou práci (Migration Policy centre 2019).

Na iráckém území byly také vytvořeny uprchlické tábory, které vytvořila a spravuje OSN (UN 2017). Na řízení uprchlických táborů se rovněž podílí vláda Iráku či Kurdistánu. Zmínění aktéři, kteří tábory řídí dohlíží na to, aby jejich obyvatelé měli zajištěné důležité komodity a služby, jako je například pitná voda či vzdělání (Radio Activité 2017). Z celkového počtu syrských uprchlíků zhruba polovina žije v uprchlických táborech, které se od sebe liší. V Iráku existují tábory tvořené stany (například uprchlický tábor Basirma) i tábory, které připomínají malá města, jako je například Domiz. Kapacity uprchlických táborů ale zcela nepostačují, a navíc se tábory potýkají s nedostatky v určitých službách,

například obyvatelé táborů nejsou dostatečně chráněni před chladem v zimním období (Fleming 2013). V uprchlických táborech jsou aktivní místní i zahraniční neziskové organizace, které uprchlíkům zajišťují například přístup k vodě či vzdělání. Také uvnitř táborů bývá obchod, škola a podobně. Pokud je uprchlický tábor blízko nějakému většímu městu, tak je obvyklé, že jeho obyvatelé dojíždí do města například za prací (Radio Activité 2017). Poblíž Irbílu se nachází uprchlický tábor Kawergosk, který hostí více než 10 000 osob (Balouziyeh 2014: 155). Tábor je tvořený stany a příbytky. V táboře Světový potravinový program distribuuje potravinovou pomoc ve formě poukazů na nákup jídla, nicméně zřejmě ne v dostatečném množství, protože si obyvatelé tábora stěžují na hlad. V tomto táboře dále čelí děti syrských uprchlíků nedostatku vzdělání, pouze 52 % z těchto dětí chodí do školy, což je způsobené tím, že se v blízkosti dětí nenachází žádná škola, která by jim umožnila získat vzdělání (Balouziyeh 2014: 155). Tento problém se týká zejména sekundárního vzdělávání. O něco vzdálenější Irbílu jsou uprchlické tábory Qushtapa, který hostí více než 6000 Syřanů (Balouziyeh 2014: 156–158). Tento tábor je tvořen příbytky, které by se daly přirovnat k chatkám. V táboře OSN poskytuje uprchlíkům potravinovou pomoc, ubytování se základním vybavením, jako jsou například příkrývky či matrace a také obyvatelé tábora mají zajištěný přístup ke vzdělání a zdravotní péči (ReliefWeb 2018d). Syrští uprchlíci rovněž obývají uprchlický tábor Basirma, který je zhruba o polovinu menší než Qushtapa. V tomto táboře jsou uprchlíci ubytováni ve stanech, kde mají příkrývky apod. Dále jim OSN zajišťuje potravinovou pomoc, hygienické pomůcky, zdravotní péči a dětem přístup do školy (ReliefWeb 2018e). V největším iráckém uprchlickém táboře Domiz, který leží v gubernorátu Dahúk, mají syrští uprchlíci dle UNHCR dostatek kvalitního jídla, tzn. kvalita i kvantita pokrmů je adekvátní. Syrští uprchlíci stravu dostávají ve formě poukazek, které mohou využít v obchodech přímo v uprchlickém táboře. Uprchlíci mají v táboře díky OSN rovněž přístup k základní zdravotnické péči. V táboře také existuje péče o matky a novorozence. Nicméně problémem je opět dostupnost vzdělání v uprchlickém táboře. Zejména se jedná o sekundární vzdělávání. V první řadě starší děti již nemají zájem o vzdělání, ale chtějí

pracovat, aby mohly finančně podpořit svou rodinu. Dalším problémem je, že chybí dostatek kvalifikovaných odborníků, kteří by mohli děti vzdělávat (Balouziyeh 2014: 160). V tomto táboře byl také problém s nedostatkem vody, ale dnes je situace již lepší. Problémy s vodou se objevují pouze, když panují velmi vysoké teploty, tzn. 45 stupňů Celsia. Tábor v současné době disponuje pětinasobkem ubytovacích míst, než jak tomu bylo při jeho založení. V táboře je třináct čtvrtí. Zpočátku se v táboře nacházely pouze stany, které distribuoval UNHCR, ale dnes již jeho obyvatelé pracují či podnikají, a tudíž mají nějaký příjem a v uprchlickém táboře si staví i své vlastní domy. Uprchlickému táboru Domiz se pro jeho velikost přezdívá „Malá Sýrie“ (World of Camps 2017).

Irák jako hostitelská země se musí potýkat s určitými problémy. Kromě syrských uprchlíků hostí ještě palestinské, iránské a turecké uprchlíky. Enormní příliv syrských uprchlíků má pochopitelně dopady i na Irák a kvalitu života Iráčanů. Obrovská uprchlická vlna ze Sýrie ovlivnila zdroje, strukturu a poskytování služeb zejména v severní části Iráku. Kvalita života v této oblasti se snížila. Syřané v této oblasti samozřejmě také potřebují určité komodity a služby, takže vzrostla poptávka po bydlení, sanitaci, vzdělání a veřejné dopravě a tak obrovská poptávka se nedá zvládnout. Syrští uprchlíci tvoří 23 % obyvatel iráckého Kurdistánu, takže ovlivňují místní ekonomiku a pracovní trh a díky nim mají místní občané menší možnost sehnat práci či bydlení (Fleming 2013). Oblasti, ve kterých žijí Syřané, jsou velice přeplněné. Ale na druhou stranu může mít příliv syrských uprchlíků i pozitivní důsledky, například oblasti Irbílu místní lidé chválí pracovní schopnosti, znalosti a kapacity, které syrští uprchlíci přinesli. V Iráku se věnuje poměrně velká pozornost syrským uprchlíkům, ale na irácké vnitřně vysídlené osoby, kterých je okolo jednoho milionu, se zapomíná. Zdaleka ne všechny tyto osoby dostávají nějakou formu pomoci od UNHCR (Fleming 2013).

3.5 Syrští uprchlíci v Egyptě

V Egyptě se nachází něco přes 132 000 registrovaných syrských uprchlíků (UNHCR Operational Portal 2019c). Ale celkový počet syrských uprchlíků je

ještě vyšší, protože velké množství osob se pohybuje na egyptském území bez registrace. Uprchlíci jsou v egyptské společnosti poměrně dobře integrováni, Egypt se totiž snaží podporovat maximální možnou míru integrace uprchlíků. Místo v uprchlických táborech, které v Egyptě neexistují, žijí převážně ve velkých městech, jako je například Káhira, Alexandrie či Dimját. Pro život ve městech se rozhodují proto, že v nich mají lepší přístup ke službám a důležitým komoditám (ReliefWeb 2018a).

Syrští uprchlíci začali do Egypta přijíždět v hojném počtu v roce 2012. Koncem roku 2012 byl počet syrských uprchlíků tak vysoký, že jim Egypt na výzvu UNHCR začal pomáhat. Egyptská vláda a UNHCR stále spolupracují. Nicméně v praxi se syrským uprchlíkům v zemi nedostalo takové pozornosti, jakou by potřebovali (Grisgraber 2014). UNHCR syrským uprchlíkům v Egyptě poskytuje měsíčně finanční částku ve výši 80 dolarů, za kterou si mají uprchlíci nakoupit potraviny a potřebné zboží, jako jsou například hygienické potřeby. Nicméně tato částka ve většině případů uprchlíkům k pokrytí základních potřeb nestačí, a tím pádem žijí ve špatných podmínkách (UNHCR 2019). Tato situace je rovněž způsobená různými omezeními, které egyptská vláda uvalila na aktéry, kteří Syřanům pomáhají (například neziskové organizace) (Grisgraber 2014).

Zpočátku byli syrští uprchlíci v Egyptě vítáni díky tomu, že obě země mají dobré vztahy a v historii mezi nimi existovaly silné vazby. Egyptané se Syřany soucítí, chovají se k nim solidárně a vychází z předpokladu „ve stejné situaci jsme mohli být i my“ (Grisgraber 2014). Egyptské neziskové organizace Syřanům ochotně pomáhaly, například nezisková organizace Syria Al Gad Relief Foundation poskytuje syrským uprchlíkům pomoc v oblasti sociální péče (Arab.org nedatováno). Ale od roku 2013 nová egyptská politická garnitura, která se do dostala k moci státním převratem a vyznávala odlišnou politiku než ta předchozí, začala vystupovat proti syrským uprchlíkům. Ve výsledku Syřané v Egyptě bojovali s nedostatkem základních komodit, jako je jídlo či zdravotní péče a také neměli dostatek peněz na zaplacení nájmu. Syřané jsou rovněž démonizováni v médiích a syrské děti bývají napadány na cestě do školy. Takže to znamená, že v

Egyptě nestabilita politické moci znamená i nestabilitu v péči o uprchlíky, a tím pádem může být i překážkou pro práci humanitárních organizací (Grisgraber 2014).

V Egyptě platí, že uprchlíci, kteří jsou registrováni u UNHCR, si mohou svůj pobyt sami regulovat, tzn. povolení k pobytu trvá šest měsíců a poté je možné ho znovu obnovit. Od roku 2013 Egypt zavedl syrským uprchlíkům vízovou povinnost, která stále platí. Před dvěma lety Egypt ještě zpřísnil vízovou povinnost, vízum musí mít i příbuzní prvního stupně, kteří chtějí Syřany žijící na území Egypta navštívit. Egypt ale umožňuje uprchlickým rodinám, aby se opětovně shledaly. Nicméně komplikací je zdouhavá byrokracie, například při obdržení víza nebo při opětovném shledání rodin. UNHCR předložil návrh, aby syrští uprchlíci obdrželi od Egyptu povolení k pobytu na jeden rok místo šesti měsíců poté, co prokáží svou identitu dokumenty od UNHCR. Rovněž se vyskytl návrh UNHCR, aby lidé, kteří se na egyptském území nacházejí za účelem opětovného shledání rodiny, získali speciální flexibilní vízum. Egyptská vláda se k tomuto návrhu vyjádřila pozitivně (ReliefWeb 2018a).

Od roku 2012 na základě prezidentského dekretu mají syrští uprchlíci v Egyptě neomezený přístup ke vzdělání a zdravotnictví, měli by mít stejné podmínky jako egyptští občané (ReliefWeb 2018a). Kromě toho, že Světová zdravotnická organizace v Egyptě pomáhá Syřanům zajistit zdravotní péči a její koordinaci, také spolupracuje s místními partnery, jako je například egyptské Ministerstvo zdravotnictví a populace. Dále se snaží o to, aby byla zdravotní péče pro syrské uprchlíky dostupnější a financuje poskytování zdravotní pomoci syrským uprchlíkům, konkrétně podporuje například očkování, prevenci a také bojuje proti obrně (World Health Organization 2019b).

Egyptské veřejné školy vyžadují při zápisu nových žáků zaplacení registračního poplatku ve výši 1200 egyptských liber (Portal Operacional 2013). Tento poplatek je zpravidla pro syrské uprchlické rodiny velmi vysoký, a tak si nemohou dovolit své dítě zapsat do škol. Tuto situaci začal řešit UNHCR, který

syřským rodinám poskytuje granty, které pokryjí zápisné do egyptských škol (Portal Operacional 2013). Dá se říct, že syřské děti jsou v egyptských školách poměrně dobře integrované. V Egyptě mají zajištěné primární i sekundární vzdělání (UNHCR Operational Portal 2015). Nicméně, jak již bylo zmíněno, syřské uprchlické rodiny žijící v Egyptě se potýkají se špatnou finanční situací, tak je běžné, že starší děti (například ve věku patnácti let) chodí do práce místo do školy, aby tímto způsobem přispívaly do finančního rozpočtu rodiny. Děti vykonávají práce, jako je například zametání či příprava čaje (UNHCR 2019). Také studium na univerzitě je značně problematické. Egyptské veřejné univerzity totiž požadují po syřských studentech za každý rok studia poplatek ve výši 500 egyptských liber, a to je pro syřské uprchlíky obrovská částka, takže si v mnoha případech nemohou studium na univerzitě dovolit, ačkoliv by si to přáli (UNHCR Operational Portal 2015).

Pro Egypt představuje velký příliv uprchlíků značnou zátěž. Lidé, kteří našli azyl v Egyptě, samozřejmě také potřebují mít zajištěný přístup k veřejným statkům, službám a základním komoditám a naplnit jejich potřeby není pro Egypt jako hostitelský stát zcela jednoduché. Pro Syřany žijící v Egyptě je často problémem nedostatek příležitostí k obživě a vysoké náklady na život. Egyptská ekonomika se během posledních několika let nenachází v ideálním stavu, téměř 12,5 % Egyptů se potýká s nezaměstnaností a také téměř 28 % obyvatel žije v chudobě (ReliefWeb 2018a). Pro takovou zemi představuje vysoký počet uprchlíků jistě zátěž., navíc je nutné je vzít v úvahu, že Egypt na svém území nehostí pouze syřské uprchlíky, ale například i uprchlíky ze zemí subsaharské Afriky (ReliefWeb 2018a).

3.6 Syrští uprchlíci v Turecku

V Turecku našlo svůj domov nejvíce uprchlíků ze Sýrie – okolo 3,6 milionu (UNHCR Operational Portal 2019a). V Turecku se všeobecně syrští uprchlíci mají poněkud lépe než v jiných státech. Tato země v poskytování azylu syřských uprchlíků provádí poměrně dobrou práci a byla pochválena i vnějšími aktéry,

jako je například Evropský parlament (Daily Sabah Istanbul 2018). Do Turecka proudí od roku 2011 stále vysoký počet syrských uprchlíků, což vede k tomu, že celkový počet Syřanův zemi se již čítá v řádech milionů. Ne všichni Syřané jsou zaregistrováni u UNHCR, takže v zemi je jich ještě více. Turecko si v otázce přílivu syrských uprchlíků stanovuje dlouhodobé cíle. Nějakým z nich může být například integrace syrských uprchlíků či stabilizace okolních států či potažmo regionu. Tato země si také přeje, aby ve zmíněných cílech mezinárodní společenství hrálo výraznější roli, protože se domnívá, že humanitární pomoc, kterou mezinárodní společenství poskytuje uprchlíkům, není dostatečná (Kanat, Ustun 2015: 9–10).

V Turecku je uprchlickou krizí zasažena logicky hlavně oblast jižní státní hranice, tzn. státní hranice mezi Tureckem a Sýrií. V této hostitelské zemi uprchlíci žijí v uprchlických táborech i mimo ně. Syrští uprchlíci, kteří již mají povolení k pobytu v Turecku, si nejčastěji jako svůj domov vybírají města a provincie, jako je například Istanbul, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay či Bursa. Ačkoliv většina syrských uprchlíků žije integrovaná v turecké společnosti, tak i v Turecku existují uprchlické tábory. Vytváří je turecká vláda, ale mají také výraznou podporu OSN. Některé tábory jsou tvořené stany, jiné prefabrikovanými domy. V tomto typu ubytování mají Syřané přístup k základním službám, jako je například vzdělání. Ale tyto tábory hostí jen 174 000 syrských uprchlíků (Daily Sabah Istanbul 2018). Jak jsem již zmínila, zbytek z celkového počtu syrských uprchlíků žije integrovaný v turecké společnosti v pronajatých bytech nebo v domech, které jim poskytla charita (Daily Sabah Istanbul 2018). V oblastech, kde žijí Syřané se změnilo etnické složení, najednou v těchto oblastech žije poměrně vysoké procento osob syrské národnosti či arabsky mluvících lidí, například v provincii Hatay až 34 % obyvatel jsou Arabové (Cagaptay, Yalkin 2018).

Turecko má otevřenou politiku pro přijímání uprchlíků. Ihned po vypuknutí syrského konfliktu, tzn. od roku 2011 turecká vláda zastává tzv. „politiku otevřených dveří“ pro syrské uprchlíky. Nicméně Turecko se takto rozhodlo

přijímat syrské uprchlíky, protože se domnívalo, že syrská krize bude jen krátkodobou záležitostí. Když syrský konflikt stále pokračoval, tak země musela zavést nějaká zpřísnění pro příjem syrských uprchlíků. V roce 2014 země přijala opatření, které vymezovalo, za jakých podmínek smí syrští migranti vstoupit na území. Takže v současné době většina uprchlíků má v Turecku status pouze dočasné ochrany. Nicméně politika otevřených dveří platí dodnes, proto je také počet syrských uprchlíků v zemi tak vysoký. Tuto politiku není vůbec lehké udržovat v praxi, protože se v průběhu syrského konfliktu musí počítat s novými a ne malými vlnami uprchlíků (Kanat, Ustun 2015: 11).

Díky politice otevřených dveří platí, že každá osoba, která hledá bezpečí a ochranu, smí vstoupit do Turecka a Turecko nesmí nikoho vyhostit proti jeho vůli. A také by tato země měla zajistit humanitární potřeby dané osoby. Takto tedy Turecko přijímá Syřany, ale pouze na základě zmíněného statusu dočasné ochrany. Ale i v této zemi se vyskytly byrokratické překážky. Pokud chce syrský uprchlík dostat status dočasné ochrany, tak je časově omezen na dobu tří měsíců. Navíc status dočasné ochrany neznamena povolení k pobytu a pracovní povolení. Povolení k dočasnému pobytu vyžaduje platný cestovní pas, který spousta syrských uprchlíků nemá, turecké zdravotní pojištění, které je drahé (300 dolarů) a bankovní účet, na kterém je finanční hotovost minimálně ve výši 6000 dolarů, což je pro většinu uprchlíků nemyslitelné, takže v roce 2018 mělo pouze něco přes 700 000 syrských uprchlíků povolení k pobytu (Cagaptay, Yalkin 2018). Obdržet pracovní povolení rovněž není zcela jednoduché, například v roce 2017 získalo pracovní povolení pouze 56 000 syrských uprchlíků (Cagaptay, Yalkin 2018). A navíc spousta tureckých zaměstnavatelů upřednostňuje místní lidi. Syřané často pracují například v zemědělství jako sezónní pracovníci či výpomoc. Syrští uprchlíci vykonávají všeobecně spíše nekvalifikované práce, protože často mají špatné jazykové či odborné pracovní znalosti (Cagaptay, Yalkin 2018). Ačkoliv Turecko představuje poměrně oblíbenou destinací pro syrské uprchlíky, tak je zde jeden poměrně velký problém, a tím je jazyková bariéra. Syrští uprchlíci mají jako svůj rodný jazyk arabštinu a v Turecku je

úředním jazykem turečtina. Takže syrští uprchlíci mohou mít problém se v této hostitelské zemi domluvit.

V Turecku platí, že pokud chtějí mít uprchlíci přístup k pomoci, jako jsou například potraviny nebo služby, musí být zaregistrováni u UNHCR a poté získávají pomoc v různých oblastech. Ale i přesto se najdou uprchlíci, kteří dávají přednost vstupu do Turecka nelegální cestou bez registrace, protože se například obávají, že by mohli být posláni zpět do své rodné země (Kanat, Ustun 2015: 13).

Turecko je zemí, která dává velký důraz na vzdělání, a tak syrské děti mají kromě škol v uprchlickém táboře přístup i do veřejných škol (Daily Sabah Istanbul 2018). Nicméně v oblasti školství se vyskytly určité problémy. Například chybí různé vybavení a pomůcky, jako jsou například učebnice. Rovněž je nedostatek kvalifikovaných učitelů. I v této oblasti se vyskytuje problém s jazykovou bariérou – syrské děti nerozumí výuce v turečtině a turečtí učitelé nejsou schopni učit v arabštině. Rovněž jsou tu kulturní střety. Pro řadu syrských rodičů je nemyslitelné, aby jejich dospívající dítě navštěvovalo smíšenou třídu. Navíc jsou syrské dívky zvyklé na veřejnosti nosit šátek a do tureckých škol takto zahalené nesměly vstoupit (Yildiz Nielsen, Grey 2013). Situace se ale změnila v roce 2013, kdy byl dívkám povolen vstup do škol i se šátkem na hlavě (Pamuk 2013).

Zdravotní péči v Turecku syrským uprchlíkům zajišťuje Světová zdravotnická. Konkrétně se stará například o očkování nebo zajišťuje syrským pacientům tlumočnický (WHO/Europe nedatováno).

V Turecko syrským uprchlíkům také pomáhá Mezinárodní organizace pro migraci, která Syřanům zajišťuje jídlo, ochranu, zdravotní péči, vzdělání a přístřeší. Konkrétně pomoc této organizace vypadá například tak, že distribuuje potravinovou pomoc syrským uprchlíkům, kteří žijí v táborech i mimo ně. Dále těmto osobám poskytuje i poukazy, za které si mohou koupit hygienické pomůcky. Například ve městech Şanlıurfa a Mersin Mezinárodní organizace pro

migraci zajišťuje dětem dopravu do škol. Tyto školy zřizuje UNICEF. Mezinárodní organizace pro migraci ve zmíněných městech dále poskytují uprchlíkům psychologickou podporu. Tato organizace se rovněž stará o přepravu syrských uprchlíků do zdravotnických zařízení (United Nations Turkey Newsletter 2019).

Turecko je také zemí, která podporuje bezpečný a dobrovolný návrat Syřanů do své vlasti (Daily Sabah Istanbul 2018). Nicméně návrat domů není úplně jednoduchý. Když se syrští uprchlíci chtějí na krátkou dobu vrátit domů, protože si například přejí zkontrolovat svou nemovitost či navštívit příbuzné, tak musí na syrsko-turecké hranici čekat v dlouhých frontách. Hraniční přechod bývá otevřený pouze pár hodin. Nicméně i tak je těžké zabránit nelegálnímu překračování hranice. Syrští uprchlíci, kteří žijí v Turecku a chtějí se z jakéhokoliv důvodu vrátit trvale do Sýrie, musí podepsat dokument, kde se zavazují k návratu domů. Pokud v Sýrii zjistí, že jejich domov ještě není bezpečný a připravený k návratu a rozhodnou se tedy vrátit zpět do Turecka, tak je čeká na hranicích nová registrace (Kanat, Ustun 2015: 13).

3.7 Syrští uprchlíci v Evropě

V Evropě se nachází více než jeden milion syrských uprchlíků (Huber, Reid, Koenig 2019). I počet uprchlíků, který na evropský kontinent přijede za jeden rok, je poměrně vysoký, v roce 2017 do Evropy podle dat UNHCR přijelo něco přes 105 000 uprchlíků (UNHCR 2017a). Ze zmíněného počtu necelých 10 000 uprchlíků bylo syrské národnosti (UNHCR Operational Portal 2019b). Uprchlíci si volí Evropu jako cílovou destinaci své cesty, protože očekávají, že v některém z evropských států začnou lepší život, nebo se chtějí v některé z evropských zemí setkat s nějakým svým příbuzným, který v dané zemi žije (UNHCR 2017a).

Obrovskou vlnu syrských uprchlíků Evropa zaznamenala v roce 2015. Ve zmíněném roce byl ve státech států jižní Evropy tak vysoký počet syrských uprchlíků, že tyto státy přestaly situaci zvládat, a tak UNHCR (cit. dle iDNES

2015) ve zmíněném roce navrhl, aby byli syrští uprchlíci z jižních evropských zemí přesídlováni do zemí, které leží na severu Evropy. Tento návrh není v souladu s tzv. *Dublinkou úmluvou*, která říká, že uprchlík žádá o azyl v té zemi Evropské unie, do které dorazí jako první. Problém u této migrační vlny je, že uprchlíci, kteří se dostali do Evropy, nebyli schopni prokázat svoji totožnost, tento problém se týká více než dvou třetin osob (iDNES 2015). Navíc ne všichni, kteří připlují do evropských států, jsou Syřany nebo uprchlíky, ačkoliv to mohou tvrdit. K realizaci tohoto návrhu byl nutný konsenzus všech zemí Evropské unie (iDNES 2015). Nakonec byl tento návrh v praxi realizován, jeho výsledkem byl přesun 120 000 osob z Itálie a Řecka do severních zemí Evropy (Crawley 2017). Přesuny trvaly celkem dva roky. Takto přesunuty mohly být pouze osoby, které byly identifikované a splňovaly kritéria uprchlíka podle *Úmluvy o právním postavení uprchlíků* z roku 1951. Některé evropské země (například Slovensko) si také často určují, koho chtějí přijmout například na základě národnosti či náboženského vyznání. Některé země, jako je například Polsko či Maďarsko, odmítají úplně přijímat uprchlíky, kteří měli být přesunuti ze zemí jižní Evropy. Takže tento návrh na přesun uprchlíků z jihu na sever evropského kontinentu příliš úspěšný nebyl. Uprchlíků nebylo přesunuto tolik, kolik bylo třeba, aby to jižním zemím pomohlo od zátěže, kterou představuje obrovský příliv uprchlíků. Ostatní země Evropské unie jsou mezinárodním společenstvím kritizovány pro nedostatek solidarity v poskytování pomoci uprchlíkům. Také UNHCR (cit. dle Crawley 2017) vyzývá evropské státy, aby v péči o uprchlíky přešly od slibů k činům.

Při této migrační krizi se velký počet uprchlíků dostává na evropský kontinent po moři. Tito lidé sem míří z různých důvodů, například v jejich vlasti probíhá konflikt, nebo tam z nějakého důvodu nejsou vhodné podmínky pro život a situace se stále zhoršuje. Až 34 % uprchlíků, kteří se do Evropy dostávají po moři je syrské národnosti (UNHCR 2015: 12). Cesta do Evropy po moři je pro uprchlíky dost nepohodlná a nebezpečná a dochází často k utonutí. Počet úmrtí na nebezpečných cestách po moři je vysoký. Uprchlíci zpravidla plují v přeplněných člunech, které se mohou potopit, nebo někteří uprchlíci

nebezpečnou plavbu nepřežijí a zemřou při cestě. Mezi uprchlíky je oblíbená tzv. východní cesta, tzn. mořskou cestou přes Turecko a Řecko. Uprchlíci ze Sýrie míří převážně do Řecka. Tuto zemi vyhledávají i uprchlíci z Afghánistánu či Iráku. Většina syrských uprchlíků cílí konkrétně na severní Egejské ostrovy, jako je Lesbos, Chios či Samos a také na Dodekanéské ostrovy, jako je například na Kos či Leros. Uprchlíckou vlnou je výrazně zasažena také Itálie, tam ale přichází především lidé ze subsaharské Afriky. Syřané, kteří připlují na italskou pevninu, většinou v zemi nezůstávají, ale vyhledávají jiné země, které se nacházejí více na severu. Syřané v Itálii také často odmítají identifikaci pomocí otisků prstů. Země jižní Evropy nejsou na velký příliv uprchlíků připravené, nezvládají přijímat takový obrovský počet uprchlíků, a tím pádem jim nemohou zajistit adekvátní podmínky k životu (UNHCR 2015: 3). Například v červenci roku 2017 Itálie zaznamenala obrovský nápor uprchlíků, kteří se dostali na její pobřeží. Za jeden víkend na italskou pevninu vstoupilo přes 12 000 osob a uprchlíci pocházeli ze Sýrie, Iráku a afrických zemí (Al Jazeera 2017b). Tito lidé samozřejmě vždy potřebují zajistit nějaké ubytování, zdravotní péči apod. a pro hostitelskou zemi to nemusí být vždy jednoduché. Mezinárodní společenství by se tedy také mělo více zaměřovat na domovské země uprchlíků a tam se snažit vyřešit problém, který vede lidi k migraci. Tranzitní země si zase musí vybudovat lepší systém v přijímání a identifikaci uprchlíků. UNHCR (2015: 3) nabádá evropské státy k vytvoření více míst, kde by uprchlíci mohli získat azyl. Důležité je i opětovné shledávání rodin solidarita mezi evropskými státy.

Od roku 2015 výrazně vzrostl počet uprchlíků, kteří se do Evropy dostali již zmíněnou východní mořskou cestou. Stále platí, že uprchlíci a migranti, kteří připlují na jih Evropy v mnoha případech nemají v úmyslu v jižních zemích zůstat, ale plánují začít nový život v zemích, jako je například Německo nebo Švédsko. Většina z těchto uprchlíků – nejčastěji se jedná o muže (83 %), Araby (78 %) a sunnity (87 %) – chce začít nový život například ve zmíněných zemích, protože se domnívají, že v těchto zemích budou mít nejlepší příležitost začít nový život (UNHCR 2015: 11). Syřští uprchlíci, kteří čekají na registraci v zemích, jako je například Řecko, většinou tvrdí, že je o ně dobře postaráno i přesto, že

podmínky, ve kterých se nacházeli, nebyly úplně ideální. Téměř 20 % uprchlíků nemělo přístup k toaletě, 70 % nedostávalo žádné pomůcky k vykonávání osobní hygieny, 30 % spalo bez matrace a více než polovina syrských uprchlíků nedostala žádnou přikrývku a také neměla možnost se osprchovat (UNHCR 2015: 11).

Evropské státy se snaží o maximální možnou míru integrace syrských uprchlíků. Uprchlíci tedy nežijí v uprchlických táborech a ve stanech, ale převážně v městských oblastech a mají zajištěné nějaké ubytování v budovách. Také je pro integraci důležité, aby uprchlíci našli v hostitelské zemi práci. Nicméně Syřané mohou mít problém s jazykovou bariérou či nedostatečnou pracovní kvalifikací. Rovněž je časté, že občané hostitelského státu cítí k syrským uprchlíkům odpor, který může například být způsoben nedostatečnou integrací do společnosti (Amaral, Woldetsadik, Armenta 2018). Proti tomu se snaží bojovat například Německo, které pořádá pro dospělé uprchlíky různé kurzy. Tyto kurzy mohou být například jazykové nebo zaměřené na pracovní dovednosti. Německo tímto způsobem podporuje integraci uprchlíků do společnosti (Hindy 2018).

UNHCR pomáhá uprchlíkům i v Evropě. Poskytuje jim humanitární a finanční pomoc a také těmto osobám zajišťuje ubytování a důstojné životní podmínky. Rovněž je chrání před sexuálním či genderovým násilím – snaží se takovému jednání předcházet – a stará se o osoby se speciálními potřebami, jako jsou například děti bez doprovodu. UNHCR těmto dětem zajišťuje základní potřeby, jako je například jídlo a snaží se chránit před různými formami násilí, jako je například sexuální násilí (UNHCR 2017a). Tento úřad rovněž upřednostňuje osoby, které potřebují pomoci okamžitě (UNHCR 2017c). UNHCR apeluje na státy Evropské unie, aby se snažily ochránit uprchlíky na moři před utonutím. Také by měly zlepšit podmínky pro přijímání uprchlíků. Tyto podmínky jsou dle jeho názoru málo důstojné. OSN se musí potýkat velkým problémem, který představuje problémem nedostatek financí na řešení uprchlické krize, a tak uprchlíci v mnoha případech nedostávají to, co by potřebovali, jako je například přístup ke vzdělání (UNHCR 2015: 19).

Také se stává, že do Evropy přijede dítě bez doprovodu, od roku 2015 se jejich počet zvyšuje (UNHCR 2017b). Takové dítě samozřejmě potřebuje, aby o něj bylo postaráno. UNHCR, nezisková organizace Mezinárodní záchranný výbor a UNICEF vytvořily plán, který pomáhá dětem uprchlíků a migrantů, které přijedou a zůstanou v Evropě bez dozoru. Podle plánu je důležité dítě v první řadě identifikovat. A následně se dítěte ujme vyškolený poručník, který za něj přebírá zodpovědnost a chrání ho například před únosem a zároveň se snaží získat jeho důvěru. Tento poručník rovněž pomáhá dítěti se co nejlépe přizpůsobit kultuře hostitelské země (UNHCR 2017b). V budoucnosti UNICEF hodlá podporovat děti a ženy, které se stěhují do Evropy a plánuje také poskytovat humanitární i technickou pomoc. Rovněž se chystá spolupracovat s vládami daných států a různými organizacemi. Pracovníci UNICEFU budou poskytovat psychologickou pomoc a také se budou zabývat otázkou zdraví, například zdravím matek a dětí, očkováním či výživou. UNICEF do svého plánu o činnostech v budoucnosti rovněž zahrnuje již zmíněnou péči o děti bez doprovodu a prevenci genderového násilí. Důležité je, aby měly děti uprchlíků přístup ke vzdělání, což také hodlá zajistit, například dohlíží na to, aby děti v hostitelských zemích měly zajištěný přístup do škol. Rovněž se plánuje postarat i o děti, které mají nějaké speciální potřeby, tj. například děti, které si v minulosti prožily nějaké trauma. UNICEF také bude hostitelské země informovat o právech dítěte, které vstoupí na území dané země a dále bude kontrolovat chování hostitelských států k dětem uprchlíků (UNICEF 2019).

Dětem syrských uprchlíků poskytují vzdělání školy v dané evropské zemi. Je důležité, aby syrské děti navštěvovaly stejné školy jako místní děti, protože je to poměrně efektivní způsob integrace do společnosti. V Evropě byla tato inkluze dětí cizinců převážně úspěšná, tak se předpokládá, že také integrace syrských dětí by se mohla setkat s úspěchem (Bodewig 2015).

Oblast zdravotní péče je v Evropě poměrně problematická. Každý stát má nastavené jiné podmínky pro poskytování zdravotní péče uprchlíkům a ani polovina členských států Evropské unie neposkytuje zdravotní péči zcela zdarma.

Pro syrské uprchlíky je tedy v mnoha případech obtížné za zdravotní péči platit. Světová zdravotnická organizace takový přístup ke zdravotnictví kritizuje (Puchner et al. 2018). Nicméně uprchlíkům s financováním zdravotní péče pomáhá například Evropská unie (Puchner et al. 2018).

4 AKTIVITY OSN NA POMOC SYRSKÝM UPRCHLÍKŮM A VNITŘNĚ VYSÍDLENÝM OSOBÁM

4.1 Plán OSN – Regional Refugee and Resilience Plan

OSN poprvé v roce 2015 zavedla takzvaný *Regional Refugee and Resilience Plan* (plán 3RP). Tento plán je iniciativou OSN a jejích partnerů, kteří chtějí pomoci při řešení syrské krize. Partnerů, se kterými OSN na tomto plánu spolupracuje, je vysoký počet a jsou to například neziskové organizace (například Francouzský červený kříž či Egyptská nadace pro práva uprchlíků), soukromí aktéři či vlády států hostících syrské uprchlíky. Plán 3RP se skládá ze dvou částí, první z nich se týká uprchlíků. Tato část se zaměřuje na uprchlíky žijící v uprchlických táborech i mimo ně a cílem je jim zajistit základní životní potřeby a bezpečné prostředí pro život. A druhá část se zaměřuje na stabilizaci oblastí, které jsou nějakým způsobem zasaženy uprchlickou krizí, protože je důležité, aby mohly i nadále tuto rozsáhlou uprchlickou krizi zvládat. Plán se zaměřuje na hostitelské státy, jako je Turecko, Irák či Egypt a funguje tak, že pomáhá vládám jednotlivých hostitelských států s poskytováním azylu uprchlíkům. Jeho cílem je opravdu pouze pomoc, ale zodpovědnost či různá rozhodnutí jsou vždy na úrovni vlády daného státu (3RP nedatováno). Plán 3RP se také všeobecně snaží propojit humanitární a rozvojovou pomoc, protože v případě syrské krize je důležité naplnit obě roviny. Uprchlíkům tento plán pomáhá například v oblasti zdraví, vzdělání, jídla či přístřeší. Je běžné, že syrští uprchlíci i jejich hostitelské státy musí denně bojovat o přežití, a tak mezinárodní společenství cítí povinnost jim pomoci. Nutné je také zlepšit situaci školou povinných dětí, protože až 40 % dětí syrských uprchlíků nedochází do školy, a tak se stávají doslova „ztracenou generací“ (ReliefWeb 2017a).

Jak jsem již bylo zmínila, plán 3RP byl poprvé v letech 2015 až 2016 aplikován při řešení uprchlické krize v Sýrii. Také se zaměřuje na informování a poskytování financí osobám, jejichž životy ovlivnil syrský konflikt, jako jsou například syrští uprchlíci nebo také jejich hostitelé. V jeho rámci došlo ke spolupráci aktérů poskytující nějakou formu pomoci a vlád států, které hostí

syrské uprchlíky. Na základě plánu 3RP uprchlíci získali od OSN základní komodity, jako je jídlo, přístřeší, hygienické potřeby, přístup ke vzdělání a zdravotnictví a také podporu integrace do společnosti (Maurel 2015). Další plán 3RP platil mezi roky 2016 a 2017. Opět se zaměřoval na země Blízkého východu, které v té době hostily stále více syrských uprchlíků (UNHCR Türkiye 2016). Poté následoval plán 3RP platný v období 2017-2018. Cítil opět na stejné země Blízkého východu, protože v těchto zemích bylo stále nutné řešit syrskou uprchlickou krizi (ReliefWeb 2016). Mezi roky 2018 a 2019 byl OSN ve spolupráci s partnery, jako je například Mezinárodní hnutí Červeného kříže, implementován další z plánů 3RP. Jeho cílem bylo opět pomoci syrským uprchlíkům a také zemím, které je hostí. Takže tento projekt finančně podporuje přes pět milionů syrských uprchlíků v sousedních lidí a zároveň podporuje čtyři miliony hostitelských rodin pro syrské uprchlíky (UNHCR nedatováno d). Mezi cíle tohoto plánu patří například zlepšení ekonomických příležitostí pro syrské uprchlíky, udržení vztahu s jeho partnery a nalezení nějakého trvalého řešení syrské uprchlické krize (3RP nedatováno). Vzhledem k tomu, že syrský konflikt trvá dosud, a tím pádem syrská uprchlická krize stále pokračuje a je nutné ji řešit, tak OSN iniciovala další plán 3RP, který bude platit v letech 2019 až 2020 a opět se soustředí na země Blízkého východu, které hostí uprchlíky ze Sýrie (3RP 2018).

4.2 Plány OSN – Syrian Arab Republic Response Plan a Humanitarian Response Plan

V roce 2015 v reakci na syrský konflikt a syrskou uprchlickou krizi OSN – konkrétně Úřad pro koordinaci humanitární činnosti – vytvořil tzv. *Syrian Arab Republic Response Plan* (SRP). Oproti plánu 3RP se tento plán zaměřoval na osoby, které během syrské občanské války zůstaly uvnitř země, tj. vnitřně vysídlené osoby či lidé, kteří se stále nacházejí v místě svého bydliště. Plán SRP poskytoval lidem zasaženým syrským konfliktem ochranu na základě mezinárodního práva, mezinárodního humanitárního práva a mezinárodních lidských práv. Dále jim byla díky němu rozdělována humanitární pomoc (OCHA

Services Humanitarian Response nedatováno c). Plán byl konzultován syrskou vládou, OSN a syrská vláda se shodly, že není politickým dokumentem, ale přistupují k němu jako k technickému a provozně humanitárnímu dokumentu. Ačkoliv si může syrská vláda obsah dokumentu interpretovat jinak než OSN, tak se oba aktéři shodnou, že hlavním cílem dokumentu je včas a adekvátně distribuovat humanitární pomoc lidem, kteří ji nejvíce potřebují v souladu s mezinárodním právem. Aktéři, kteří pracují na základě tohoto plánu – například OSN a její agentury, fondy a programy nebo Syrský arabský červený půlměsíc – se zavazují, že budou humanitární pomoc distribuovat všem lidem, kteří ji potřebují a nebudou nikoho diskriminovat (ReliefWeb 2018c).

O rok později následoval další plán vydaný Úřadem pro koordinaci humanitární činnosti, který měl odlišný název – *Humanitarian Response Plan (HRP)*. Nicméně jeho funkce byla srovnatelná s plánem SRP. Rovněž se zaměřoval na dodržování lidských práv na základě mezinárodního práva, mezinárodního humanitárního práva a mezinárodních lidských práv. Jeho konkrétním cílem byl například dohled ze strany OSN na dodržování práva při stěhování vnitřně vysídlených osob, například při zajišťování ubytování a rovněž jsou vnitřně vysídlené osoby ochraňovány při případném napětí, které by mohl způsobit jejich příchod do nového domova. Také zmíněné osoby díky plánu HRP získávaly humanitární pomoc (OCHA Services Humanitarian Response nedatováno a).

Plán HRP, se kterým přišel Úřad pro koordinaci humanitární činnosti o rok později, vypadal podobně. Opět chránil osoby uvnitř Sýrie na základě mezinárodního práva, mezinárodního humanitárního práva a mezinárodních lidských práv. Dále na jeho základě byla poskytována humanitární pomoc a také snažil nějakým způsobem usnadnit život lidí, které syrský konflikt zasáhl (OCHA Services Humanitarian Response nedatováno b). Rovněž se zaměřoval na ochranu osob, které ji nejvíce potřebovaly a pomáhal jim například poskytováním humanitární pomoci (OCHA Services Humanitarian Response nedatováno d).

Plán HRP pro rok 2018, se kterým opět přišel Úřad pro koordinaci humanitární činnosti, také obsahuje již zmíněný právní rámec. Dále tento dokument doporučuje strategii, jak pomoci lidem v Sýrii, které zasáhl konflikt. Na základě této strategie v distribuci humanitární pomoci budou upřednostňovány osoby, které ji nejvíce potřebují. Plán má rovněž tři základní cíle – záchrana životů a snížení utrpení, dále posílení ochrany a také vytvoření určité přizpůsobivosti. Tyto cíle jsou propojené, protože i potřeby lidí, na které plán cílí jsou propojené (ReliefWeb 2018c).

4.3 Dárcovské konference OSN

OSN se při řešení situace v Sýrii potýká s nedostatkem financí. A tak se od roku 2013 konají konference, jejichž cílem je vybrat finanční částku, která bude sloužit na řešení syrské krize (Fleming, Dobbs 2013). Účastníků konference bývá přibližně kolem sedmdesáti a jsou to například státy, mezinárodní organizace či neziskové organizace. Tito účastníci na konferenci přispívají OSN financemi, které následně slouží na řešení syrské krize (Consilium Europa 2017).

Ve zmíněném roce 2013 se poprvé v Kuvajtu konala konference, jejímž cílem bylo vybrat nějaké finance na řešení situace v Sýrii. Tato konference byla uspořádána na podnět OSN. Jejím výsledkem byla částka ve výši 1,5 miliardy dolarů, která poslouží OSN na pomoc syrským uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám (Fleming, Dobbs 2013).

V roce 2014 se opět v Kuvajtu konala s podporou OSN další konference, jejímž výsledkem byl zisk 2,4 miliardy dolarů. Tato částka šla na podporu syrských občanů uvnitř Sýrie i v hostitelských státech (UN News 2015).

V roce 2015 se konala další konference na podporu Sýrie. Tato konference, díky které mohla OSN získat finance, se také konala v Kuvajtu. Vybrala se částka ve výši 3,8 miliard dolarů. Finance mají sloužit k naplnění potřeb osob, které to potřebují, například za tyto peníze dostanou syrští uprchlíci potravinovou pomoc či přístřeší (UN News 2015).

V roce 2016 proběhla dárcovská konference OSN na podporu Sýrie v Londýně. Vybrala se finanční částka v celkové výši šest miliard dolarů. Tuto částku OSN využije ke zkvalitnění života osobám, které jsou zasaženy syrským konfliktem. Zmíněné finance například poslouží ke zlepšení přístupu ke vzdělání dětí syrských uprchlíků, nebo budou sloužit k vytváření pracovních míst pro syrské uprchlíky, kteří žijí v jiných zemích (The National Archives 2018).

Také v roce 2017 se musel UNHCR potýkat s nedostatkem financí na podporu syrských uprchlíků i vnitřně vysídlených osob. Takže se opět konala konference, tentokrát byl místem jejího konání Brusel. OSN měla při jejím pořádání podporu Evropské unie. Na konferenci se projednávalo řešení situace, ve které se nacházela Sýrie, tzn. vysoký počet syrských vnitřně vysídlených osob a uprchlíků, kteří potřebují pomoc (Consilium Europa 2017). Také se vybrala určitá částka ve výši šesti miliard dolarů na řešení syrského problému (ReliefWeb 2017b). Cílem bylo najít nějaké řešení, na kterém by se všechny zúčastněné strany shodly, a které by vedlo k pomoci osobám zasaženým syrskou krizí a také k případnému ukončení konfliktu. Účastníci se shodli, že třeba i nadále pokračovat v poskytování humanitární pomoci ze strany mezinárodního společenství. Dále se dohodli, že je třeba podpořit mírová jednání pod záštitou OSN. Rovněž tam byla oceněna pomoc států, jako je například Libanon, Turecko či Jordánsko za pomoc syrským uprchlíkům. Na této konferenci se také Česká republika zavázala Sýrii pomoci, uvolnila částku ve výši 224 milionů, která má sloužit k řešení situace v Sýrii i okolních státech. Česká republika se přispěním zmíněné finanční částky bude snažit o to, aby syrští uprchlíci žili v důstojnějších podmínkách a měli zajištěné alespoň základní životní potřeby, jako je například přístup k pitné vodě. Česká republika rovněž podporuje různé projekty v Iráku, Jordánsku a Libanonu, kde se zaměřuje například na poskytování lékařské péče nebo na poskytování pomoci velkým uprchlickým táborům, jako je například jordánský tábor Zátari (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky 2017).

Ani roce 2018 nebyl dostatek financí na pomoc, kterou dostávají syrští uprchlíci. OSN má tak velký problém s nedostatečným financováním, že její humanitární

programy i programy jejích partnerských organizací nemohly být zcela naplněny (EuroZprávy 2018b). OSN je na tom s finančními prostředky pro řešení uprchlické krize v Sýrii tak špatně, že nemůže řešit ani ty nejnutnější situace, jako je například poskytnutí pomoci osobám, které zůstaly v Sýrii (Hosnedlová, ČTK 2018). A tak se opět v Bruselu konala konference pořádaná OSN s podporou Evropské unie. Jejím cílem bylo získat od států finance na podporu syrské uprchlické krize. Finanční částka, která chybí na podporu syrských uprchlíků žijících v hostitelských zemích nebo vnitřně vysídlených osob, činí devět miliard dolarů. Tento nedostatek financí vedl OSN k tomu, že musela upřednostnit poskytnutí pomoci tam, kde je nejvíc potřeba. Výsledkem konference byl zisk pouze čtyř miliard dolarů, což není ani polovinou potřebné částky. Tato částka bude sloužit například k poskytování humanitární pomoci Syřanům (Wintour 2018). Nejštědřejším donorem v poskytování finanční pomoci na řešení syrské krize je Evropská unie se svými členskými státy. Česká republika také dlouhodobě pomáhá v tomto tématu, v roce 2018 věnovala na řešení syrské uprchlické krize 220 milionů Kč, což bylo o čtyři miliony méně než v předchozím roce (EuroZprávy 2018b). Na konferenci se rovněž probíral obrovský závazek, který pro sousední země představují syrští uprchlíci, kterých je obrovské množství a jejich návrat domů je v dohledné době poněkud nepravděpodobný. Tématem také byla pomoc osobám, které zůstaly v Sýrii. Dále se hovořilo o postupu v řešení syrské uprchlické krize (EuroZprávy 2018b). Také tam vysoký komisař OSN pro uprchlíky Filippo Grandi (cit. dle Hosnedlová, ČTK 2018) označil syrský konflikt a humanitární krizi na největší politické selhání od druhé světové války. Podle komisařova názoru tato situace stále trvá bez naděje na zlepšení, a tak je úkolem OSN pomáhat osobám, které syrská krize zasáhla, aby tuto situaci vydržely. Zmocněnec OSN pro Sýrii Staffan de Mistura (cit. dle Hosnedlová, ČTK 2018) na konferenci varoval před zhoršující se situací v provincii Idlib, kde přes dva miliony civilních obyvatel žije v hrozných podmínkách a potřebuje humanitární pomoc. Podle zmocněnce je důležité, aby situace v provincii Idlib nedošla do stavu v jakém se nachází Aleppo či východní Ghúta (Hosnedlová, ČTK 2018).

Není tedy divu, že po neuspokojivém výsledku konference UNHCR dále shání finanční prostředky na řešení situace v Sýrii. Částka, kterou UNHCR potřeboval sehnat do konce roku, činí 270 milionů dolarů (Schlein 2018). Částka by měla sloužit zejména na pomoc lidem, kteří potřebují nějakým způsobem přežít zimní sezónu. Důležité také je, aby byl dostatek financí na školství a zdravotnictví. Rovněž je důležité zabránit negativním efektům, které občas doprovázejí distribuci humanitární pomoci, jako je například sexuální násilí či nucené sňatky. Největší podíl z finanční částky by byl určen na potřeby uprchlíků, kteří žijí v jiných zemích, ale 73 milionů dolarů by pomohlo vnitřně vysídleným osobám, konkrétně přednostně těm, které pomoc nejvíce potřebují (Schlein 2018).

4.4 Role OSN při repatriaci uprchlíků

Část uprchlíků se vrátila do své rodné země, ačkoliv občanská válka na území Sýrie ještě zcela neskončila. Nicméně stále vysoký počet uprchlíků zůstává za hranicemi a čeká, jak se bude situace dále vyvíjet. Jak již bylo zmíněno, situace v Sýrii vypadá tak, že většinu země již ovládá syrská armáda a její spojenci a podle prezidenta Asada, který vidí syrskou vládu jako vítěze konfliktu, je již čas začít s postkonfliktní rekonstrukcí. Sýrie dokonce již vyzývá uprchlíky k návratu domů, což by jen utvrdilo stabilitu země či legitimitu režimu a jistě by přineslo i ekonomické výhody například v podobě pracovní síly, odborníků na obnovu země či nové rekruty do armády (Daniel 2018). Syrská vláda je také ochotna uznat rodné listy syrských dětí, které se již narodily v zahraničí. Těchto dětí je kolem jednoho milionu (Al Jazeera 2018b).

Ale paradoxně ačkoliv Sýrie vyzývá uprchlíky k návratu, tak podle řady představitelů bezpečnostních složek jsou uprchlíci zrádci, kteří Sýrii opustili v nejtěžších chvílích, a tudíž jsou bezpečnostní hrozbou (Daniel 2018). A podle toho vypadá i chování syrských bezpečnostních složek v praxi. Uprchlíci při návratu domů jsou prověřováni těmito složkami a jsou nuceni slibovat loajalitu syrskému politickému režimu. Několik uprchlíků bylo i bezpečnostními složkami zabito. Dále syrské bezpečnostní složky některé uprchlíky zadržují po dlouhou

dobu, nebo je násilím nutí vstoupit do armády. Takže je stále budoucnost syrských uprchlíků nejasná, spousta z nich raději vyčkává v sousedních zemích například na to, jak dopadli jejich známí, kteří se rozhodli do své domoviny vrátit. Nicméně není jisté, jestli ve vůbec mají uprchlíci kam vrátit. V důsledku konfliktu byla zničena či zabrána jejich obydlí osobami spřízněnými s vládou a vlastnická dokumentace neexistuje (Daniel 2018). Návratu uprchlíků také brání různé další překážky. Například uprchlíci nemají osobní dokumenty, jako jsou průkazy totožnosti nebo dokumenty týkající se vlastnictví jejich nemovitostí. Dále je tady branná povinnost. V Sýrii se rovněž nacházejí zaminovaná území, která nepředstavují zrovna vhodná místa pro život (Al Jazeera 2018b).

Podle autorů Markse a Kreidie (2018) Sýrie tedy potřebuje pomoc OSN s repatriací, protože stále ještě není připravená na návrat uprchlíků a tito lidé by v Sýrii nemohli žít důstojný život. Navíc velký příliv uprchlíků do takové země může znamenat produkci nestability a vnitřního přesídlování osob z důvodu, že lidé nebudou mít adekvátní životní podmínky v místě svého bydliště a začnou je hledat na jiném místě. Samotní syrští uprchlíci si nejsou jistí, zda je návrat domů bezpečný. Mají obavy zejména ze zmíněného syrského politického režimu. Velký význam má pro ně i pomoc, kterou dostávají od UNHCR v uprchlických táborech mimo Sýrii. Tito lidé si kladou otázku, kdo jim takto pomůže po návratu do vlasti. Nicméně při repatriaci uprchlíků bude UNHCR spolupracovat se syrskou vládou, ačkoliv návrat domů nemusí být vždy úplně bezpečný. Důležité je, aby tito lidé měli ve své domovské zemi adekvátní podmínky pro život a také přístup k pomoci UNHCR. Může se ale stát, že když Syřané uvidí, že OSN spolupracuje se syrskou vládou, ze které mají strach, tak nebude věřit v nestrannost pomoci poskytované OSN a raději zůstanou v hostitelských zemích. Ale na druhou stranu, pokud by OSN vůbec nespolečně spolupracovala se syrskou vládou, tak může být distribuce pomoci nekoordinovaná a chaotická. Syrská vláda již v minulosti uvalila určité restrikce na OSN, například zaměstnanci mají vízovou povinnost, nebo jsou na pozice pracovníků OSN dosazováni lidé, kteří jsou loajální k syrskému režimu. Pokud hodlá syrská vláda omezovat činnost OSN i

při repatriaci uprchlíků, tak tato činnost nemusí být vždy efektivní (Marks, Kreidie 2018).

Ale i přes všechny tyto faktory se někteří syrští uprchlíci vraceli do své rodné země. K návratu do vlasti také jistě přispěl fakt, že uprchlíci se v mnoha případech nemusí cítit v hostitelské zemi dobře, kvalita ubytování v uprchlických táborech či jiných ubytovacích zařízeních nemusí být vždy dobrá, a navíc uprchlíci mohou mít problém sehnat v hostitelské zemi zaměstnání a také je místní lidé nemusí dobře přijmout. V červnu roku 2017 se do svých vlastních domovů vrátilo přibližně půl milionu syrských uprchlíků. Podle dat UNHCR zhruba 30 000 osob byly uprchlíci vracející se ze sousedních zemí a přibližně 440 000 byly vnitřně vysídlené osoby (E15 2017). Podle OSN je důvod návratu těchto osob do svých domovů zlepšující se bezpečnostní situace v určitých částech Sýrie. Tito lidé se vrací zejména do oblastí, jako je Damašek, Homs, Aleppo či Hamá. Jejich cílem je i mimo jiné zkontrolovat, v jakém stavu se nachází jejich majetek. Otázkou stále zůstává, jak je na tom Sýrie v vývojem bezpečnosti. Lidé, kteří se vrací domů, mají zpravidla o bezpečnosti své vlasti představy, nicméně Sýrie ještě není zcela ve stavu, kdy by byl návrat uprchlíků stoprocentně bezpečný, například kvůli stále neukončenému konfliktu či již zmíněnému represivnímu chování vlády. Až 80 % uprchlíků zůstává stále v zahraničí a návrat do své domovské země se jim jeví v nejbližší době jako nereálný (E15 2017). Tento názor zastává i OSN (cit. dle Daniel 2018), podle které není návrat syrských uprchlíků do jejich vlasti ještě bezpečný.

Jak již bylo zmíněno, většina syrských uprchlíků stále zůstává v zahraničních zemích a ještě se nevrací domů, takže role OSN při jejich repatriaci zatím není tak velká, jako je tomu například v uprchlických táborech v zahraničí. Nicméně pokud se nějaký syrský občan rozhodne vrátit zpět do své rodné země, tak OSN dohlíží na to, aby měl zajištěnou ochranu a jeho návrat proběhl bez problémů. OSN hodlá i spolupracovat se syrskou vládou v oblasti repatriace uprchlíků (Marks, Kreidie 2018). Ale kvůli přetrvávajícímu syrskému konfliktu není stále

ani v současné době repatriace uprchlíků zásadním tématem a tuto problematiku bude muset OSN řešit ve větší míře až po skončení syrské občanské války.

5 VNITŘNĚ VYSÍDLENÉ OSOBY

Jak již bylo zmíněno, v Sýrii se nachází 6,6 milionů vnitřně vysídlených osob (UNHCR nedatováno d). Sýrie byla před vypuknutím konfliktu poměrně stabilní zemí a během krátké doby se dostala do takového stavu, ve kterém se nachází od roku 2011. Konflikt stále přetrvává, a tak existují určité oblasti, které musí OSN řešit – například poskytování pomoci vnitřně vysídleným osobám (Jazairi 2013: 2). Sýrie neustále potřebuje nějaké peníze na řešení krize a peníze, které dostává, stále nejsou dostatečné vzhledem k enormnímu rozsahu krize (Wintour 2018).

Syřané, kteří zůstali ve své vlasti, nemají zcela jednoduchý život. V Sýrii je vysoká nezaměstnanost, zejména mezi mladými lidmi (UN News 2018). Tuto situaci se snaží řešit UNDP, který vytváří pro vnitřně vysídlené osoby pracovní místa (UNDP nedatováno). Nicméně i tak pod hranicí chudoby žije přibližně 85 % obyvatel Sýrie (Hosnedlová, ČTK 2018). Navíc se v Sýrii nacházejí určité skupiny obyvatel, které jsou konfliktem ohroženy více než běžní obyvatelé. Například syrské ženy v mnoha případech žijí v chudobě, nebo jsou ohroženy sexuálním násilím, důvod je například ten, že jsou vdovami. Situace v Sýrii je nebezpečná i pro staré lidi, kterým nikdo neposkytuje ochranu (Hosnedlová, ČTK 2018). Distribuce humanitární pomoci je značně omezena kvůli špatnému přístupu k osobám, které by jí potřebovaly. Tento problém se týká necelých tří milionů osob. Sýrie také čelí naprostému kolapsu infrastruktury, 70 % obyvatel nemá přístup k pitné vodě, až 95 % osob nemá přístup ke zdravotní péči, 50 % dětí postrádá přístup ke vzdělání a většina obyvatel žije v chudobě (Huber, Reid, Koenig 2019).

Syrská občanská válka přinesla negativní dopady i na děti. Syrské děti trpí podvýživou, jsou náchylné k různým nemocem, jako jsou průjemová onemocnění či nemoci dýchacích cest. Děti také často nemají přístup k lékařské péči, takže například nejsou očkovány nebo nechodí na preventivní prohlídky. A často žijí v obydlených, která jsou ve špatném stavu, což není dobré pro nemocné dítě. Syrské děti jsou také v mnoha případech nuceny pracovat, aby živily svou rodinu. Dělají často nepříjemné práce za malou mzdu. Nebo jsou rekrutovány do armády jako

dětští vojáci či živé štíty. Děti také musí čelit sexuálnímu násilí a rodiče je nejsou schopni ochránit. Mladé dívky rovněž bývají nucené k sňatku již od třinácti let (Huber, Reid, Koenig 2019). Syrské děti nemají přístup ke vzdělání, počet těch, které nechodí do školy, se blíží ke třem milionům (Hosnedlová, ČTK 2018). Školy jsou často zničené, nebo jsou obývané vnitřně vysídlenými osobami (Huber, Reid, Koenig 2019). V Sýrii také poměrně velký problém představuje špatná informační síť, díky špatným informacím či komunikaci se v některých případech neví, kdo dostává humanitární pomoc. Takže se třeba může stát, že někdo obdrží pomoc dvakrát a někdo vůbec (Jazairi 2013: 2).

UNHCR syrské vnitřně vysídlené osoby podporuje od roku 2012. Konkrétně jim poskytuje základní komodity (například jídlo), přístřeší, ochranu, zdravotní péči či vzdělání (UNHCR nedatováno f). Každá pomoc, která je poskytována přes OSN, musí být transparentní a cílí na ty, kteří pomoc nejvíc potřebují. Důležitá je i správná koordinace, aby se například nestalo, jak již bylo zmíněno, že někdo obdrží pomoc dvakrát a někdo vůbec (Jazairi 2013: 5–6). UNHCR také dává důraz na komunitní ochranu, a tak vytváří komunitní centra, která se nacházejí v jednotlivých syrských gubernátech. Funkcí těchto center je poskytování ochrany lidem, tato zařízení jsou schopna pomoci lidem s různými problémy a potřebami, například lidé tam mohou obdržet pomoc v právní oblasti (UNHCR nedatováno e).

Během syrského konfliktu je důležité také monitorovat dodržování lidských práv, a tak OHCHR v roce 2011 vytvořil komisi s názvem *Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic*. Tato komise má za úkol vyšetřovat každé porušení lidských práv, také vyšetřuje okolnosti, které by mohly vést k porušení práva. Rovněž se zabývá i okolnostmi již spáchaného trestního činu a pachateli, kteří jej spáchali. Komise také dělá rozhovory s oběťmi trestných činů a z těchto rozhovorů pořizuje fotografie či videonahrávky. Také je možné rozhovory provádět po Skypu. Často jsou rozhovory s oběťmi pořizovány v nemocnicích či uprchlických táborech (OHCHR 2019a). Komise je v současné době složena z šesti komisařů, jedná se o muže a ženy z různých zemí – Paulo

Sérgio Pinheiro (Brazílie), Karen Koning Abuzayd (USA), Hanny Megally (Egypt), Carla Del Ponte (Švýcarsko), Vitit Muntarbhorn (Thajsko) a Yakin Ertürk (Turkey) (OHCHR 2019b).

Pomoc OSN bohužel nepřináší čistě pozitivní dopad na syrské obyvatele, ale jsou s ní spojeny i negativní jevy. V Sýrii se také vyskytují tábory, které se podobají těm uprchlickým, ale v těchto zařízeních žijí vnitřně vysídlené osoby, které kvůli občanské válce opustily místo svého bydliště a usazují se v určité lokalitě. Tábory často vznikají například u státní hranice, kde Syřané čekají, než budou moci vstoupit na území sousedního státu. V těchto syrských táborech se vyskytují případy, kdy byly ženy nuceny poskytovat sexuální služby výměnou za distribuci humanitární pomoci. Ženy a dívky v uprchlickém táboře byly obtěžovány či zneužity pracovníky OSN výměnou za poskytnutí přístupu k humanitární pomoci a některé ženy byly dokonce donuceny se provdat za pracovníky OSN (Ensor 2018). Sňatek ovšem bývá zpravidla zamýšlen pouze na krátkou dobu jako ospravedlnění za poskytování sexuálních služeb. Tito humanitární pracovníci „se špatnou pověstí“ jsou místní muži. Tento problém byl dlouhodobě ignorován, dokud na něj samotná OSN neupozornila v roce 2015, ale stále se příliš nezměnilo a tento problém ve větší či menší míře nadále přetrvává. Ženy se v uprchlických táborech často necítí dobře. Nachází se totiž v prostředí, kterému zcela dominují muži. A pro ženy, které zpravidla nemají žádnou mužskou ochranu – často se jedná o vdovy, rozvedené ženy nebo pouze o osamělé ženské na útěku – nemusí být situace na útěku úplně jednoduchá či bezpečná a takové ženy představují snadnou oběť. Samozřejmě ženy v mnoha případech odmítají za humanitární pomoc doslova zaplatit svými těly, a tak žádnou humanitární pomoc od pracovníků nezískají. Mezinárodní společenství, jako jsou například různé agentury OSN, se pochopitelně snaží takovému chování ze strany humanitárních pracovníků zabránit a poskytnout ženám větší ochranu, a to například tím, že zaměstnává pracovníky, kteří dohlíží na to, aby distribuce humanitární pomoci probíhala tak, jak má (Ensor 2018).

Také příkladem špatného poskytování humanitární pomoci je uprchlický tábor Rukbán. Tento tábor začal vznikat v roce 2015, kdy Jordánsko zpřísnilo bezpečnostní opatření na jordánsko-syrské hranici kvůli útokům Islámského státu na jordánské vojáky. O rok později Jordánsko hranici úplně uzavřelo (ČTK 2018). Provizorní stanový tábor Rukbán tedy vznikl tak, že Jordánsko odmítalo pouštět či pouští jen malý počet syrských uprchlíků – něco přes sto osob denně – na své území a tito lidé se začali před syrsko-jordánskou hranicí hromadit. Do Jordánska bývají přednostně přijati staří či nemocní lidé a také ženy a děti. Jordánsko své rozhodnutí týkající se vstupu syrských uprchlíků na jeho území odůvodňuje obavami o bezpečnost. Na to reagoval UNHCR (cit. dle iDNES 2016), který vyzval Jordánsko, aby čekající syrské uprchlíky na své území pustilo, uprchlický tábor Azrak disponoval kapacitami, díky kterým se o tyto osoby mohl postarat. OSN se nabídla, že pomůže s kontrolou a registrací syrských uprchlíků. Jordánsko totiž v mnoha případech vrací syrské uprchlíky domů ještě před registrací u UNHCR. Nicméně situace se nijak nezlepšila a tábor Rukbán existuje dodnes. Lidé, kteří zůstali v hraniční oblasti mezi Jordánskem a Sýrií žijí v hrozných podmínkách ve skalnaté oblasti, kde je nedostatek stínu a vody. Lidé trpí hladem a nemocemi a je běžné, že ve stanech se pohybují krysy (iDNES 2016).

V roce 2018 vnitřně vysídlení Syřané zůstali po dobu devíti měsíců uvězněni v opuštěné oblasti v táboře Rukbán. Tito lidé byli bez přístupu k humanitární pomoci včetně potravin po celou dobu svého nedobrovolného pobytu v oblasti. Obyvatelé tábora trpěli po dobu uzavření velkým hladem a také byli náchylní k nemocem, každý den tábor zaznamenával vysoký počet úmrtí – až dvanáct osob denně. Cesta k Rukbánu byla odříznuta syrskými vládními jednotkami kvůli neúspěšnému vyjednávání s povstalci (Aldroubi 2018). Do uprchlického tábora Rukbán dorazila až v listopadu roku 2018 humanitární pomoc OSN. Tato pomoc byla velmi očekávaná. Tábor, který tvoří převážně ženy a děti, dostával v období bez humanitární pomoci OSN pouze komerční dodávky komodit, které ale byly značně omezené. Situace v táboře byla velice zoufalá, jak již bylo zmíněno, lidé tam umírali na podvýživu nebo také nedostatek zdravotní péče a obraceli se na

OSN či jordánskou vládu s prosbou o pomoc. OSN měla humanitární pomoc vyslat již o týden dříve, ale dodávka pomoci byla odložena z bezpečnostních důvodů. Nakonec se přibližně padesátitisícový tábor humanitární pomoci dočkal, jak již bylo zmíněno, v listopadu 2018. Tato pomoc obsahovala potraviny, léky, hygienické potřeby a očkovací vakcíny pro děti. OSN při distribuci humanitární pomoci v Rukbánu pomáhalo Mezinárodní hnutí Červeného půlměsíce (ČTK 2018).

Vnitřně vysídlené osoby v Sýrii pomáhají UNHCR podporovat i neziskové organizace, například nezisková organizace Mezinárodní záchranný výbor poskytuje syrským občanům poukazy na finanční hotovost ke koupi potravin. Dále tato nezisková organizace pomáhá v právní asistenci či poskytování zdravotní péče, vzdělání či zaměstnání. Mezinárodní záchranný výbor se zaměřuje zejména na osoby, které pocházejí z oblasti Aleppa či Idlibu, protože zmíněné oblasti jsou výrazně zasaženy syrskou občanskou válkou. V oblasti východního Aleppa se rovněž angažuje Mezinárodní hnutí Červeného kříže. Jeho cílem je poskytování zdravotní péče Syřanům, například se stará o zraněné osoby a také dohlíží na to, aby syrským dětem byla zajištěna řádná zdravotní péče. (Werft, Rueckert 2018).

Liga arabských států je významným partnerem OSN při řešení syrské uprchlické krize. Oba aktéři spolupracují například v oblasti poskytování humanitární pomoci syrským vnitřně vysídleným osobám i uprchlíkům, jejich spolupráce probíhá zpravidla ve finanční rovině (UNHCR 2017d). Nicméně u Ligy arabských států je problém, že neposkytuje dostatečné informace o své podpoře pro Sýrii. Problémem je rovněž špatná koordinace – ne vždy se správně domluví, kdo na co přispěl, a kdo hodlá přispívat. Jedním z největších donorů Ligy arabských států je například Kuvajt (Jazairi 2013: 5).

Ačkoliv se některé vnitřně vysídlené osoby již vrátily do svých domovů, tak mnoho z nich ještě zůstává s místě přesunu. Rovněž se nedá říct, že by v poslední

době počet vnitřně vysídlených osob klesal, ale naopak jejich počet i nadále přibývá (UN News 2018).

ZÁVĚR

Syrský vnitrostátní konflikt, který vypukl roku 2011 a trvá dodnes, značně ovlivnil život obyvatel Sýrie. Přestože syrská vláda v současné době ovládá většinu území, konflikt ještě u konce není a Syřané se stále nacházejí ve srovnatelné situaci, ve které byli po vypuknutí konfliktu. Od roku 2011 již Sýrii opustilo více než 5,6 milionů lidí a počet vnitřně vysídlených osob je dokonce ještě o jeden milion vyšší (UNHCR nedatováno d). Tato čísla zaznamenávají pouze osoby, které jsou evidovány UNHCR, celkový počet uprchlíků i vnitřně vysídlených osob může být ještě mnohem vyšší. A navíc, kromě takto vysokého počtu uprchlíků a vnitřně vysídlených osob, v konfliktu také spoustu lidí zemřelo, nebo bylo zraněno.

Občanská válka v Sýrii rovněž negativně poznamenala okolní i vzdálenější státy. Kromě toho, že se konflikt přelil například do sousedního Iráku, obrovská vlna syrských uprchlíků výrazně ovlivnila život v sousedních státech i ve vzdálené Evropě. Státy, do kterých míří syrští uprchlíci, tak velký nápor nezvládají. Tyto státy často musí čelit svým vlastním problémům, například chudobě obyvatel a syrští uprchlíci jsou pro ně velkou zátěží. Uprchlíci potřebují například nějaké ubytování, stravu nebo přístup ke zdravotní péči a zajistit tak velkému počtu osob všechny komodity a služby potřebné k životu, je obtížné i pro vyspělé státy, jako jsou ty evropské.

Pro syrské uprchlíky, vnitřně vysídlené osoby i hostitelské je velmi důležitá pomoc mezinárodního společenství. OSN je velice významným aktérem, který pomáhá při řešení syrského vnitrostátního konfliktu a negativních důsledků, které z něj vyplývají. OSN poskytuje pomoc syrským uprchlíkům i vnitřně vysídleným osobám, a to například distribucí humanitární pomoci či zajištěním nějakého ubytování. Různé orgány či agentury OSN jsou v Sýrii aktivní, například UNHCR je velmi významným aktérem v oblasti poskytování pomoci uprchlíkům, například uprchlíkům zajišťuje potraviny a také provádí jejich registraci. Také celosvětově známý UNICEF je v Sýrii aktivní, zaměřuje se na děti, které zasáhl syrský konflikt, poskytuje jim například psychologickou pomoc

nebo dbá na to, aby děti měly zajištěný přístup ke vzdělání. Protože je rozsah syrské krize enormní, tak OSN pomáhají různí partneři. Například nezisková organizace World Vision International a UNICEF spolupracují v oblasti poskytování pomoci syrským dětem. Nebo mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce je partnerem OSN v plánu 3RP, konkrétně pomáhá OSN například při distribuci humanitární pomoci.

OSN je významným aktérem, který pomáhá státům, které hostí syrské uprchlíky. V Jordánsku pomoc OSN vypadá například tak, že UNHCR provádí jejich registraci a také buduje uprchlické tábory, kde by měli mít uprchlíci zajištěné vše, co potřebují k životu. UNHCR rovněž apeloval na Jordánsko k opětovnému otevření hranic, které uzavřelo z bezpečnostních důvodů v roce 2016. Dále Světový potravinový program poskytuje syrským uprchlíkům poukázky, za které si mohou koupit potraviny. UNICEF dohlíží například na to, aby děti syrských uprchlíků měly v Jordánsku zajištěnou školní docházku. Také nezisková organizace World Vision International a UNICEF společně pomáhají dětem syrských uprchlíků, například jim poskytují psychologickou pomoc.

V Libanonu je OSN také aktivní. UNHCR opět registruje uprchlíky, kteří na libanonské území vstupují. Takto registrovaní uprchlíci následně od libanonské vlády obdrží platné doklady nutné k pobytu na libanonské půdě. V Libanonu často žijí syrští uprchlíci v hrozných podmínkách, jako jsou například přeplněná obydlí či neoficiální uprchlické tábory, a tak UNHCR těmto lidem pomáhá, například jim věnoval peníze na vybavení, které je mělo chránit před zimním chladem. UNHCR se také v Libanonu angažuje v oblasti vzdělávání. Tento úřad rovněž oponuje libanonské vládě, která prosazuje repatriaci syrských uprchlíků, podle UNHCR ještě není bezpečné, aby se Syřané vrátili do své vlasti.

V Iráku UNHCR samozřejmě také registruje syrské uprchlíky a spolupracuje s iráckou vládou, která se o syrské uprchlíky stará, jejich spolupráce probíhá například v řízení uprchlických táborů. UNHCR dále distribuuje syrským uprchlíkům humanitární pomoc a také jim například poskytuje psychologickou

podporu nebo ochranu před sexuálním násilím. Světový potravinový program poskytuje Syřanům žijícím v Iráku poukaz, za který si mohou nakoupit potraviny.

V Egyptě UNHCR rovněž provádí registraci syrských uprchlíků a spolupracuje s egyptskou vládou v oblasti uprchlické krize, například projednává s egyptskou vládou povolení k pobytu Syřanů a jeho délku. UNHCR rovněž pomáhá syrským dětem s přístupem ke vzdělání, poskytuje jim finance na zaplacení registračního poplatku při zápisu do školy. Světová zdravotnická organizace se snaží syrským uprchlíků zajistit přístup ke zdravotní péči.

I v Turecku UNHCR registruje syrské uprchlíky. Na základě této registrace pak uprchlíci získávají nějakou formu pomoci, jako je například přístup ke vzdělání či zdravotní péči. UNHCR také podporuje osoby, které žijí v uprchlických táborech, kde mají zajištěné důležité komodity a služby potřebné k životu.

Také v Evropě UNHCR eviduje syrské uprchlíky. UNHCR vyzývá evropské státy k větší solidaritě v péči o uprchlíky, protože jsou země, které nezvládají velký příliv syrských uprchlíků a naopak země, které úplně odmítají hostit syrské uprchlíky na svém území. Také nabádá k ochraně Syřanů při nebezpečné cestě do Evropy po moři. UNHCR rovněž dohlíží na to, aby měli Syřané v Evropě zajištěné základní životní potřeby, jako je například jídlo. UNICEF a nezisková organizace Mezinárodní záchranný výbor společně pomáhají dětem syrských uprchlíků, například se starají o dítě bez doprovodu.

OSN spolu s partnery, jako je například Mezinárodní hnutí Červeného kříže, od roku 2015 jedná na základě plánu 3RP. Tento plán se zaměřuje na zejména hostitelské země syrských uprchlíků a díky němu obdrží syrští uprchlíci pomoc například ve formě jídla či přístřeší. Plán se každoročně obnovuje. Ve stejném roce OSN představila také plán SRP. Na tomto plánu s OSN také spolupracovali různí partneři, jako je třeba Mezinárodní hnutí Červeného půlměsíce. Tento plán kromě humanitární pomoci dohlíží také na to, aby syrští uprchlíci byli chráněni na základě mezinárodního práva. Po roce byl tento plán nahrazen plánem

zvaným Humanitarian response plan, nicméně jeho funkce zůstala stejná. V každém roce se vydává nový HRP plán.

OSN se musí potýkat s nedostatkem financí na řešení syrské uprchlické krize. Od roku 2013 se koná pravidelně každý rok konference, na které OSN vybírá finance určené na řešení situace v Sýrii. Na každé konferenci se vybere určitá finanční, nicméně ne vždy získaná suma stačí. Například na dárcovské konferenci v roce 2018 se vybrala necelá polovina požadované částky, a tak se problém s nedostatkem financí nijak výrazně nezlepšil.

U každé občanské války a uprchlické krize se nabízí otázka repatriace uprchlíků. Sýrie již vybízí své občany k návratu domů, nicméně situace ještě není zcela bezpečná. Tento názor zastává také OSN, která ještě syrským uprchlíkům návrat domů nedoporučuje. V současné době stále většina syrských uprchlíků zůstává v zahraničí.

Kromě obrovský uprchlické krize syrský konflikt přinesl i řadu vnitřně vysídlených osob. Tyto osoby také mají zajištěnou pomoc od OSN a tato pomoc je podobná té, kterou dostávají uprchlíci. Vnitřně vysídlené osoby tedy od OSN také dostávají například potravinovou pomoc, ubytování či zdravotní péči. Nicméně v Sýrii se objevují potíže spojené s poskytováním s humanitární pomoci. Například se vyskytly případy, že místní pracovník OSN vyžadoval po ženách sexuální služby výměnou za poskytnutí humanitární pomoci (Ensor 2018). Nebo také syrský tábor Rukbán čekal dlouhé měsíce na příjezd OSN s humanitární pomoci. OSN má rovněž při poskytování pomoci syrským vnitřně vysídleným osobám partnery, jako je například Liga arabských států.

OSN je tedy velice významným aktérem, který pomáhá řešit syrskou krizi. Stará se o syrské uprchlíky v hostitelských státech i o vnitřně vysídlené osoby. Těmto osobám poskytuje důležité komodity a služby, jako je například jídlo, ubytování, psychologická pomoc, zdravotní péče či vzdělání. OSN takto pomohla velkému počtu syrských uprchlíků a vnitřně vysídlených osob a těmto lidem alespoň částečně usnadnila život v prostředí, ve kterém se v důsledku konfliktu nacházejí.

Nicméně OSN při své činnosti také naráží na určitá negativa. Jak již bylo zmíněno, u OSN byli zaměstnaní pracovníci, kteří požadovali po ženách sexuální služby výměnou za distribuci humanitární pomoci (Ensor 2018). Také se občas OSN nemůže se svou pomocí dostat do míst, kde je pomoc potřebná, jako tomu bylo například v táboře Rukbán. Ačkoliv to není chyba OSN, tak lidé, kteří by humanitární pomoc potřebovali, bez ní trpí. Rovněž není v silách OSN pomoci adekvátním způsobem úplně všem osobám, které by pomoc potřebovaly. S tím souvisí i nedostatek financí, se kterým se OSN potýká při řešení syrské uprchlické krize, což v praxi vypadá například tak, že OSN dává uprchlíkům měsíčně mnohem menší finanční částku, než by ve skutečnosti potřebovali. Dá se tedy říci, že tato uprchlická krize je mnohem větší než se pravděpodobně dalo očekávat, a tak finance na její řešení chybí. Ačkoliv OSN pořádá zmíněné dárcovské konference, problém s financemi stále není vyřešen. Vzhledem k tomu, že konflikt ještě není u konce a syrští uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby budou i v budoucnosti potřebovat pomoc, je nutné, aby OSN svůj problém s financemi nějakým způsobem řešila.

SEZNAM VYUŽITÝCH ZDROJŮ:

Aldroubi, Mina (2018). Displaced Syrians trapped in Al Rukban border camp are facing starvation. *The National*. 16. 10. 2018 (<https://www.thenational.ae/world/mena/displaced-syrians-trapped-in-al-rukban-border-camp-are-facing-starvation-1.781297>, 6. 3. 2019).

Al Jazeera (2016). *Ten countries host half of world's refugees: report* (<https://www.aljazeera.com/news/2016/10/ten-countries-host-world-refugees-report-161004042014076.html>, 7. 1. 2019).

Al Jazeera (2017a). *Regional powers agree on Syria 'de-escalation zones'* (<https://www.aljazeera.com/news/2017/05/regional-powers-agree-syria-de-escalation-zones-170504121509588.html>, 8. 2. 2019).

Al Jazeera (2017b). *UN urges Europe to help Italy with refugee 'tragedy'* (<https://www.aljazeera.com/news/2017/07/urges-europe-italy-refugee-tragedy-170702035708347.html>, 9. 2. 2018).

Al Jazeera (2018a). *Syria's civil war explained from the beginning* (<https://www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html>, 10. 2. 2019).

Al Jazeera (2018b). *UN says 250,000 refugees could return to Syria in 2019* (<https://www.aljazeera.com/news/2018/12/250000-refugees-return-syria-2019-181211134022694.html>, 3. 3. 2019).

Al-Khalidi, Suleiman – Barrington, Lisa [nedatováno]. Jordan and Syria reopen Nassib border crossing. *Reuters*. [nedatováno]. (<https://uk.reuters.com/article/uk-mideast-crisis-syria-jordan/jordan-and-syria-reopen-nassib-border-crossing-idUKKCN1MP0MB>, 8. 2. 2019).

Amaral, Ernesto F. L. – Woldetsadik, Mahlet Atakilt – Armenta, Gabriela (2018). *Europe's Great Challenge: Integrating Syrian Refugees*. RAND

Corporation. 20. 4. 2018 (<https://www.rand.org/blog/2018/04/europes-great-challenge-integrating-syrian-refugees.html>, 10. 2. 2019).

Balouziyeh, John M.B. (2014). *Hope and a Future: The Story of Syrian Refugees* (místo neuvedeno: Teller Books).

Báštěcká, Barbora (2018). OSN při pomoci uprchlíkům dokázala ušetřit miliony. Na jídlo jim vyplácí pomocí blockchainu, obešla tak banky a jejich poplatky. *Hospodářské noviny*. 1. 5. 2018 (<https://zahranicni.ihned.cz/c1-66118380-osn-pri-pomoci-uprchlikum-dokazala-usetrit-miliony-na-jidlo-jim-vyplaci-pomoci-blockchainu-obešla-tak-banky-a-jejich-poplatky>, 10. 12. 2018).

BBC (2018). *Why is there a war in Syria?* (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35806229>, 10. 2. 2019).

Bodewig, Christian (2015). Education is the key to integrating refugees in Europe. *UNICEF*. [den neuveden] 2015 (<http://www.oosci-mena.org/education-is-the-key-to-integrating-refugees-in-Europe>, 10. 2. 2019).

Cagaptay, Yalkin (2018). Syrian Refugees in Turkey. *The Washington Institute*. 22. 8. 2018 (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/syrian-refugees-in-turkey>, 9. 2. 2019).

Consilium Europa (2017). *EU, Germany, Kuwait, Norway, Qatar, the UK and the UN to co-chair the Brussels Conference on Supporting the future of Syria and the region on 5 April 2017* (<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/07/conference-syria/>, 7. 3. 2019).

Crawley, Heaven (2017). Named and shamed: EU countries are failing to share responsibility for refugees. *The Conversation*. 19. 7. 2017 (<https://theconversation.com/named-and-shamed-eu-countries-are-failing-to-share-responsibility-for-refugees-80918>, 10. 2. 2019).

ČTK (2018). *Do syrského tábora Rukbán dorazila první pomoc OSN od ledna* (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/do-syrskeho-tabora-rukban-dorazila-prvni-pomoc-osn-od-ledna/1682884>, 3. 3. 2019).

Daily Sabah Istanbul (2018). *Istanbul hosts highest number of Syrian refugees in Turkey* (<https://www.dailysabah.com/istanbul/2018/11/30/istanbul-hosts-highest-number-of-syrian-refugees-in-turkey>, 10. 2. 2019).

Daniel, Jan (2018). Syrští uprchlíci v Libanonu: Mezi nejistým návratem a nejistou možností zůstat. *ČT24*. 9. 11. 2018 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2647472-syrsti-uprchlici-v-libanonu-mezi-nejistym-navratem-a-nejistou-moznosti-zustat>, 10. 2. 2019).

Data UNHCR (2018). *UNHCR Jordan Zaatari Refugee Camp Factsheet April 2018* (<https://data2.unhcr.org/en/documents/details/63051>, 10. 2. 2019).

Deen, Thalif (2017). Should Environmental Refugees be Granted Asylum Status?. *Relief Web*. 29. 11. 2017 (<https://reliefweb.int/report/world/should-environmental-refugees-be-granted-asylum-status>, 2. 2. 2019).

E15 (2017). *Do Sýrie se vrátily stovky tisíc uprchlíků, stále je to malý zlomek* (<tps://www.e15.cz/zahranicni/do-syrie-se-vratily-stovky-tisic-uprchliku-stale-je-to-maly-zlomek-1334457>, 10. 3. 2019).

Ensor, Josie (2018). Women in Syria 'forced to exchange sexual favours' for UN aid. *The Telegraph*. 27. 2. 2018 (<https://www.telegraph.co.uk/news/2018/02/27/women-syria-forced-exchange-sexual-favours-un-aid/>, 10. 3. 2019).

Epatko, Larisa (2018). 'It's been such a long time since I've seen a flower': Life in a Syrian refugee camp. *PBS NewsHour*. 20. 6. 2018 (<https://www.pbs.org/newshour/world/its-been-such-a-long-time-since-ive-seen-a-flower-life-in-a-syrian-refugee-camp>, 9. 2. 2018).

EuroZprávy (2018a). *Na Jordánsko se valí desítky tisíc syrských uprchlíků. Otevřete hranice, žádá OSN* (<https://eurozpravy.cz/zahranicni/blizky-vychod/229024-na-jordansko-se-vali-desitky-tisic-syrskych-uprchliku-otevrete-hranice-zada-osn>, 7. 2. 2019).

EuroZprávy (2018b). *Syrský konflikt? Totální fiasko, přiznává OSN. Nápor uprchlíků nepolevuje* (<https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/221837-syrsky-konflikt-totalni-fiasko-priznava-osn-napor-uprchliku-nepolevuje/>, 6. 3. 2019).

Fleming, Melissa (2013). Open border policy for Syrian refugees in Iraq. *UNHCR*. 30. 8. 2013 (<https://www.unrefugees.org/news/unhcr-and-wfp-chiefs-praise-open-border-policy-for-syrian-refugees-in-iraqs-kurdistan-region/>, 10. 2. 2019).

Fleming, Melissa – Dobbs, Leo (2013). UNHCR welcomes US\$1.5 billion pledged in Kuwait for Syria's forcibly displaced. *UNHCR*. 30. 1. 2013 (<https://www.unhcr.org/news/latest/2013/1/5109440f6/unhcr-welcomes-us15-billion-pledged-kuwait-syrias-forcibly-displaced.html>, 6. 3. 2019).

Grisgraber, Daryl (2014). Tough Times for Syrian Refugees in Egypt. *Refugees International*. 18. 5. 2014 (<https://www.refugeesinternational.org/reports/2015/10/14/tough-times-for-syrian-refugees-in-egypt>, 10. 2. 2014).

Hindy, Lily (2018). Germany's Syrian Refugee Integration Experiment. *The Century Foundation*. 6. 9. 2019 (<https://tcf.org/content/report/germanys-syrian-refugee-integration-experiment/?session=1&session=1>, 10. 2. 2019).

Hosnedlová, Pavla – ČTK (2018). EU podporuje OSN v řešení syrského konfliktu. Bude ale potřeba více financí na humanitární programy. *EURACTIV*. 24. 4. 2018 (<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/humanitarni-programy-osn-na-pomoc-obetem-syrskeho-konfliktu-vyzaduji-vice-financi-eu-poskytuje-nejvetsi-objem/>, 6. 3. 2019).

Houssari, Najia (2017). Border crossing between Lebanon and Syria reopens. *Arab News*. 15. 12. 2017 (<http://www.arabnews.com/node/1208911/middle-east>, 10. 2. 2019).

Huber, Chris – Reid, Kathryn – Koenig, Denise C. (2019). Syrian refugee crisis: Facts, FAQs, and how to help. *World Vision International*. 11. 1. 2019 (<https://www.worldvision.org/refugees-news-stories/syrian-refugee-crisis-facts>, 10. 2. 2019).

Cherri, Rima – Hariri, Houssam (2018). Lebanon puts in an extra shift to get Syrian refugees into school. *UNHCR*. 26. 6. 2018 (<https://www.unhcr.org/news/stories/2018/6/5b321c864/lebanon-puts-extra-shift-syrian-refugees-school.html>, 10. 2. 2019).

iDNES (2015). *Přesídlete syrské uprchlíky z jihu Evropy na sever, navrhuje OSN* (https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/syrsti-uprchlici-v-eu.A150311_195731_zahranicni_neh, 10. 2. 2019).

iDNES (2016). *Tisíce syrských uprchlíků čekají v poušti, přetížené Jordánsko je nechce* (https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/tisice-syrskyh-uprchliku-se-hormadi-na-jordanske-hranici.A160106_184050_zahranicni_jkk, 6. 3. 2019).

IOM (2016). *IOM je novým členem rodiny organizací systému OSN* (<http://www.osn.cz/novy-clen-rodiny-organizaci-systemu-osn-iom/>, 9. 2. 2019)

IOM [nedatováno a]. *Aktivity* (<https://www.iom.cz/aktivity>, 4. 2. 2019).

IOM [nedatováno b]. *Syria* (<https://www.iom.int/countries/syria>, 10. 2. 2019).

International Rescue Committee (2017). *Syria* (<https://www.rescue.org/country/syria>, 9. 2. 2019).

Jazairi, Lara B. (2013). Overtaken By Need: The world's failure to meet Syria's humanitarian crisis. *OXFAM briefing note*, s. 2–9.

Kanat, Kilic Bugra – Ustun, Kadir (2015). *Turkey's Syrian Refugees: Toward Integration* (Ankara: SETA).

Lékaři bez hranic (2017). *Syrští uprchlíci v Jordánsku: Limity pomoci* (<https://www.lekari-bez-hranic.cz/article/syrsti-uprchlici-v-jordansku-limity-pomoci>, 5. 2. 2019).

Lékaři bez hranic [nedatováno]. *Sýrie* (<https://www.lekari-bez-hranic.cz/oblast/syrie>, 9. 2. 2019).

Lidská práva [nedatováno]. *Vnitřně vysídlené osoby* (<http://www.lidskaprava.cz/student/uprchlici-a-migranti/clanky/vnitrne-vysidlene-osoby>, 2. 2. 2019).

Luck, Taylor (2017). In Jordan, an empowering solution for UN-run refugee camps. *The Christian Science Monitor*. 5. 12. 2017 (<https://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2017/1205/In-Jordan-an-empowering-solution-for-UN-run-refugee-camps>, 9. 2. 2019).

Marks, Jesse – Kreidie, Lina (2018). Assad Needs the U.N.'s Help for Refugees to Return Safely. *News deeply*. 16. 8. 2018 (<https://www.newsdeeply.com/refugees/community/2018/08/16/assad-needs-the-u-n-s-help-for-refugees-to-return-safely>, 3. 3. 2019).

Maurel, Chloé (2015). The UN Plan to Help Syrian Refugees: A Major Challenge?. *Iris*. 20. 4. 2015 (<http://www.iris-france.org/62143-the-un-plan-to-help-syrian-refugees-a-major-challenge/>, 3. 3. 2019).

Mercy corps [nedatováno a]. *Syria* (<https://www.mercycorps.org/countries/syria>, 10. 2. 2019).

Mercy Corps [nedatováno b]. *Quick facts: What you need to know about the Syria crisis* (<https://www.mercycorps.org/articles/iraq-jordan-lebanon-syria-turkey/quick-facts-what-you-need-know-about-syria-crisis>, 10. 2. 2019).

Migration Policy Centre (2019). *Iraq*
(<http://www.migrationpolicycentre.eu/profile-iraq/>, 8. 2. 2019).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (2017). *ČR zvyšuje pomoc syrským uprchlíkům*
(https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2017_04_05_cr_zvysuje_pomoc_syrskym_uprchlikum.html, 5. 3. 2019).

Montgomery, Kelly (2017). 7 ways you're helping Syrian refugees build better lives. *Mercy Corps*. 9. 11. 2017 (<https://www.mercycorps.org/articles/jordan-syria/7-ways-youre-helping-syrian-refugees-build-better-lives>, 4. 2. 2019).

Nohr, Nadine (2018). Azraq refugee camp, four years after it opened: The view from a CARE trustee. *Care Insights*. 30. 4. 2018
(<https://insights.careinternational.org.uk/development-blog/azraq-refugee-camp-four-years-after-it-opened-the-view-from-a-care-trustee>, 10. 2. 2019).

OCHA [nedatováno a]. *Internal Displacement*
(<https://www.unocha.org/es/themes/internal-displacement>, 2. 2. 2019).

OCHA [nedatováno b]. *About the Syria HF* (<https://www.unocha.org/syrian-arab-republic/about-syria-hf>, 4. 2. 2019).

OCHA Services Humanitarian Response [nedatováno a]. *Syrian Arab Republic: 2016 Humanitarian Response Plan Monitoring Report (January - December 2016)*
(<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/whole-of-syria/document/2016-humanitarian-response-plan-monitoring-report-jan-dec-2016>, 3. 3. 2019).

OCHA Services Humanitarian Response [nedatováno b]. *Syrian Arab Republic: 2017 Humanitarian Response Plan Summary [EN/AR]*
(<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/syria/document/2015-syrian-arab-republic-strategic-response-plan>, 3. 3. 2019).

OCHA Services Humanitarian Response [nedatováno c]. *2015 Syrian Arab Republic Response Plan Summary* (<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/syria/document/2015-syrian-arab-republic-response-plan-summary>, 3. 3. 2019).

OCHA Services Humanitarian Response [nedatováno d]. *Syrian Arab Republic: 2017 Humanitarian Response Plan (January - December 2017) [EN/AR]* (<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/whole-of-syria/document/2017-syrian-arab-republic-humanitarian-response-plan>, 7. 3. 2019).

OHCHR (2019a). *Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic* (<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IICISyria/Pages/AboutCoI.aspx>, 2. 4. 2019).

OHCHR (2019b). *Current Commissioners* (<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IICISyria/Pages/Biographies.aspx>, 2. 4. 2019).

OHCHR [nedatováno a]. *Protocol relating to the Status of Refugees* (<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolStatusOfRefugees.aspx>, 2. 2. 2019).

OHCHR [nedatováno b]. *Questions and Answers about IDPs* (<https://www.ohchr.org/en/issues/idpersons/pages/issues.aspx>, 2. 2. 2019).

OHCHR [nedatováno c]. *What we do* (<https://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/WhatWeDo.aspx>, 4. 2. 2019).

OHCHR [nedatováno d]. *Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic* (<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IICISyria/Pages/AboutCoI.aspx>, 10. 2. 2019).

Pamuk, Humeyra (2013). Turkey lifts generations-old ban on Islamic head scarf. *Reuters*. 8. 10. 2013 (<https://www.reuters.com/article/us-turkey-headscarf-ban-idUSBRE99708720131008>, 2. 4. 2019).

Portal Operacional UNHCR (2013). *Syrian school children allowed same access to education as Egypt* (<https://data2.unhcr.org/es/news/13040>, 10. 2. 2019).

Puchner, Karl – Karamagioli, Evika – Pikouli, Anastasia – Tsiamis, Costas – Kalogeropoulos, Athanasios – Kakalou, Eleni – Pavlidou, Elena – Pikoulis, Emmanouil (2018). Time to Rethink Refugee and Migrant Health in Europe: Moving from Emergency Response to Integrated and Individualized Health Care Provision for Migrants and Refugees. *NCBI*. 28. 5. 2018 (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6024938/>, 10. 2. 2019).

Rabil, Robert G. (2016). *The Syrian Refugee Crisis in Lebanon: The Double Tragedy of Refugees and Impacted Host Communities* (Lanham: The Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc.).

Radio Activité (2017). *Refugees and IDPs in Iraqi Kurdistan* (<https://radio-activite.fr/iraqi-kurdistan-the-world-of-camps/>, 10. 2. 2019).

ReliefWeb (2016). *3RP Regional Refugee & Resilience Plan 2017 - 2018, in Response to the Syria Crisis: Regional Strategic Overview 2017-2018 [EN/AR]* (<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/3rp-regional-refugee-resilience-plan-2017-2018-response-syria-crisis>, 3. 3. 2019).

ReliefWeb (2017a). *3RP Regional Refugee & Resilience Plan 2018 - 2019, in Response to the Syria Crisis: Regional Strategic Overview [EN/AR]* (<https://reliefweb.int/report/lebanon/3rp-regional-refugee-resilience-plan-2018-2019-response-syria-crisis-regional>, 3. 3. 2019).

ReliefWeb (2017b). *Supporting Syria and the region: Post-Brussels conference financial tracking - Report Four (October 2017)*

(<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/supporting-syria-and-region-post-brussels-conference-financial-tracking>, 10. 3. 2019),

ReliefWeb (2018a). *3RP Regional Refugee & Resilience Plan 2018-2019 in Response to the Syria Crisis – Egypt* (<https://reliefweb.int/report/egypt/3rp-regional-refugee-resilience-plan-2018-2019-response-syria-crisis-egypt>, 9. 2. 2019).

ReliefWeb (2018b). *UNHCR Iraq Factsheet - January 2018* (<https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-iraq-factsheet-january-2018>, 9. 2. 2019).

ReliefWeb (2018c). *2018 Syrian Arab Republic Humanitarian Response Plan: January - December 2018 [EN/AR]* (<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/2018-syrian-arab-republic-humanitarian-response-plan-january-december>, 3. 3. 2019).

ReliefWeb (2018d). *Qushtapa Camp profile, Syrian Refugees, Erbil, Iraq* (<https://reliefweb.int/report/iraq/qushtapa-camp-profile-syrian-refugees-erbil-iraq>, 2. 4. 2019).

ReliefWeb (2018e). *Basirma Camp profile, Syrian Refugees, Erbil, Iraq* (<https://reliefweb.int/report/iraq/basirma-camp-profile-syrian-refugees-erbil-iraq>, 2. 4. 2019).

Rudaw (2018). *Syria, Iraq say joint border crossing to re-open soon* (<http://www.rudaw.net/english/middleeast/151020181>, 10. 2. 2019).

Rueckert, Phineas (2017). *These Are 5 Reasons Why People Become Refugees. Global Citizen*. 14. 8. 2017 (<https://www.globalcitizen.org/en/content/reasons-why-people-become-refugees/>, 7. 1. 2019).

Schlein, Lisa (2018). *UNHCR: \$270M Needed for Syrian Refugees, Displaced. VOA News*. 15. 9. 2018 (<https://www.voanews.com/a/syria-unhcr-refugees-internally-displaced/4572891.html>, 5. 3. 2019).

Smith, Mary [nedatováno]. Reflections on Lebanon's Refugee Camps. *Habitat for Humanity Great Britain*. [nedatováno] (<https://www.habitatforhumanity.org.uk/what-we-do/lebanons-refugee-camps/>, 12. 2. 2019).

Soz (2018). The Future of the Syrian Refugee Crisis in Lebanon. *The Washington Institute*. 13. 7. 2018 (<https://www.washingtoninstitute.org/fikraforum/view/the-syrian-refugee-crisis-in-lebanon>, 8. 2. 2019).

The National Archives (2018). *Supporting Syria and the Region* (<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20180313172041/https://www.supportingsyria2016.com/>, 6. 3. 2019).

UN (2017). *Iraq: UN refugee camp opens twelfth camp as displacement escalates in West Mosul* (<https://refugeesmigrants.un.org/iraq-un-refugee-camp-opens-twelfth-camp-displacement-escalates-west-mosul>, 10. 2. 2019).

UN News (2015). *Donors pledge \$3.8 billion in aid to people affected by Syria crisis at UN-backed conference* (<https://news.un.org/en/story/2015/03/494772-donors-pledge-38-billion-aid-people-affected-syria-crisis-un-backed-conference>, 7. 3. 2019).

UN News (2018). *Top UN officials urge stronger support for Syrians and host communities amid escalating violence* (<https://news.un.org/en/story/2018/02/1003361>, 5. 3. 2019).

UNDP [nedatováno]. *Syria* (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/crisis-response/on-going-crises/syria.html>, 4. 2. 2019).

UNHCR (2015). *The sea route to Europe: The Mediterranean passage in the age of refugees* (<https://www.unhcr.org/protection/operations/5592bd059/sea-route-europe-mediterranean-passage-age-refugees.html>, 9. 2. 2019).

UNHCR (2016a). „Uprchlíci“ a „migranti“ (<https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>, 7. 1. 2019).

UNHCR (2016b). *Vnitřně přesídlené osoby | Na útěku ve vlastní zemi* (<https://www.unhcr.org/cz/92-czkomu-pomahamevnitrne-presidleni-uprchlici-html.html>, 7. 1. 2019).

UNHCR (2017a). *Europe situation* (<https://www.unhcr.org/europe-emergency.html>, 9. 2. 2019).

UNHCR (2017b). *Europe: new Roadmap to improve the situation of unaccompanied and separated refugee and migrant children* (<https://www.unhcr.org/news/press/2017/7/59634ac74/europe-new-roadmap-improve-situation-unaccompanied-separated-refugee-migrant.html>, 9. 2. 2019).

UNHCR (2017c). *Europe* (<https://www.unhcr.org/europe.html>, 9. 2. 2019).

UNHCR (2017d). *UNHCR and League of Arab States sign agreement to address refugee challenges in the Arab region* (<https://www.unhcr.org/news/press/2017/9/59c4d7024/unhcr-league-arab-states-sign-agreement-address-refugee-challenges-arab.html>, 17. 3. 2019).

UNHCR (2018). *What is a Refugee?* (<https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/>, 7. 1. 2019).

UNHCR (2019). *Funding gap leaves refugees in Egypt struggling to cope* (<https://www.unhcr.org/news/latest/2019/2/5c77f9d6a/funding-gap-leaves-refugees-egypt-struggling-cope.html>, 2. 4. 2019).

UNHCR [nedatováno a]. *History of UNHCR* (<https://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>, 2. 2. 2019).

UNHCR [nedatováno b]. *Who We Help* (<https://www.unhcr.org/who-we-help.html>, 4. 2. 2019).

UNHCR [nedatováno c]. *Prominent Supporters* (<https://www.unhcr.org/prominent-supporters.html>, 2. 2. 2019).

UNHCR [nedatováno d]. *Syria emergency* (<https://www.unhcr.org/syria-emergency.html>, 2. 2. 2019).

UNHCR [nedatováno e]. *Protection* (<https://www.unhcr.org/sy/protection>, 5. 3. 2019).

UNHCR [nedatováno f]. *Internally Displaced People* (<https://www.unhcr.org/sy/internally-displaced-people>, 5. 3. 2019).

UNHCR Lebanon [nedatováno g]. *Basic Assistance* (<https://www.unhcr.org/lb/basic-assistance>, 2. 4. 2019).

UNHCR Operational Portal (2015). *Even in Egypt, Syrian Refugees Struggle to Access Higher Education* (<https://data2.unhcr.org/en/news/13089>, 10. 2. 2019).

UNHCR Operational Portal (2019a). *Turkey - Situation Syria Regional Refugee Response* (<https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/113>, 9. 2. 2019).

UNHCR Operational Portal (2019b). *Meditarranean Situation* (https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean#_ga=2.58263210.1007664293.1547411675-1253030789.1522138064, 10. 2. 2019).

UNHCR Operational Portal (2019c). *Egypt - Situation Syria Regional Refugee Response* (<https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/1>, 9. 2. 2017).

UNHCR Operational Portal (2019d). *Iraq - Situation Syria Regional Refugee Response* (<https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/5>, 9. 2. 2019).

UNHCR Türkiye (2016). *Regional Refugee and Resilience Plan (3RP) 2016 – 2017* (<https://www.unhcr.org/tr/13106-regional-refugee-and-resilience-plan-3rp-2016-2017.html>, 3. 3. 2019).

UNICEF (2019). *Refugee and migrant crisis in Europe* (https://www.unicef.org/appeals/refugee_migrant_europe.html, 9. 2. 2019).

UNICEF [nedatováno a]. *Children uprooted* (<https://www.unicef.org/children-uprooted>, 4. 2. 2019).

UNICEF [nedatováno b]. *Zima v Sýrii: UNICEF pomáhá ochránit děti před mrazem* (<https://www.unicef.cz/aktualne/73343-zima-v-syrii--unicef-pomaha-ochranit-deti-pred-mrazem?stranka=58>, 10. 2. 2019).

United Nations [nedatováno]. *Refugees* (<http://www.un.org/en/sections/issues-depth/refugees/>, 4. 2. 2019).

United Nations Turkey Newsletter (2019). *International Organization for Migration (IOM) Continues to Support Syrian Refugees* (<http://www.bmdergi.org/en/international-organization-for-migration-iom-continues-to-support-syrian-refugees/>, 2. 4. 2019).

Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951). OSN (http://www.lidskaprava.cz/uploads/03_dokumenty/02_uprchlici_a_migranti/30_Umluva_o_uprchlicich_1951-.pdf, 7. 1. 2019).

Verme, Paolo – Gigliarano, Chiara – Wieser, Christina – Hedlund, Kerren – Petzoldt, Marc – Santacroce, Marco (2016). *The Welfare of Syrian Refugees: Evidence from Jordan and Lebanon* (Washington: International Bank for Reconstruction and Development/The World).

Werft, Meghan – Rueckert, Phineas (2018). *15 Ways You Can Help Syrian Refugees NOW. Global Citizen*. 9. 4. 2018 (<https://www.globalcitizen.org/en/content/how-to-help-syrian-refugees-5th-anniversary-crisis/>, 6. 3. 2019).

WHO EMRO (2013). *Jordan Al Zaatari: an overview of health services in the camp* (<http://www.emro.who.int/jor/jordan-infocus/al-zaatari-an-overview-of-health-services-in-the-camp.html>, 2. 4.2019).

WHO/Europe [nedatováno]. *Health services for Syrian refugees in Turkey* (<http://www.euro.who.int/en/health-topics/emergencies/syria-crisis-health-response-from-turkey/health-services-for-syrian-refugees-in-turkey>, 10. 2. 2019).

Wintour, Patrick (2018). Donor conference for Syrian refugees falls \$5bn short of UN target. *The Guardian*. 25. 4. 2018 (<https://www.theguardian.com/world/2018/apr/25/un-eu-conference-syrian-aid>, 9. 2. 2019).

World Food Programme (2018). *Syrian Arab Republic* (<https://www1.wfp.org/countries/syrian-arab-republic>, 5. 2. 2019).

World Health Organization (2019a). *Syrian Arab Republic* (<http://www.emro.who.int/syr/syria-news/who-concerned-over-critical-health-situation-in-al-hol-camp-al-hasakeh.html>, 9. 2. 2019).

World Health Organization (2019b). *Egypt Syrian refugee response* (<http://www.emro.who.int/egy/programmes/syrian-refugee-response.html>, 9. 2. 2019).

World of Camps (2017). *Domiz Refugee Camp (Iraq)* (<https://worldofcamps.org/camp/domiz-camp-english/>, 9. 2. 2019).

World Vision International (2017). *Syria Crisis* (<https://www.wvi.org/syria-crisis>, 9. 2. 2019).

Yahya, Maha (2018). Policy Framework for Refugees in Lebanon and Jordan. *Carnegie Middle East Centre*. 16. 4. 2018 (<https://carnegie-mec.org/2018/04/16/policy-framework-for-refugees-in-lebanon-and-jordan-pub-76058>, 10. 2. 2019).

Yildiz Nielsen, Selin – Grey, Mark A. (2013). Schooling in a crisis: the case of Syrian refugees in Turkey. *Humanitarian Practice Network*. [den neveden] 11. 2013 (<https://odihpn.org/magazine/schooling-in-a-crisis-the-case-of-syrian-refugees-in-turkey/>, 10. 2. 2019).

3RP Regional Refugee & Resilience Plan (2018). *UN and Partners Launch Plan to Support Syrian Refugees and Countries Hosting Them as Number of Syrian Refugee New-Borns Reaches One Million Mark* (<http://www.3rpsyriacrisis.org/>, 3. 3. 2019).

3RP Regional Refugee & Resilience Plan [nedatováno]. *3RP Context* (<http://www.3rpsyriacrisis.org/the-3rp/>, 3. 3. 2019).

RESUMÉ

The aim of my thesis is to explain the role of the United Nations in Syrian refugee crisis. I am focusing on help which the UN provides to Syrian refugees and also to Syrian internally displaced persons. I am also studying where the UN is successful in it's activities and where the UN fails.

In the theoretical part of my thesis (the first chapter) I am explaining the most important concepts like refugee or internally displaced person.

Empirical part is divided into four chapters. The second chapter is dedicated to the UN and it's help to refugees and internally displaced persons. In this chapter I analyze organs etc. of the UN and also non governmental organizations and international movement which cooperate with the UN.

The third chapter is focusing on consequences of Syrian civil war for Syrian refugees. At first I am writing about Syrian conflict. Then I am describing situation of Syrian refugees in Jordan, Lebanon, Iraq, Egypt, Turkey and Europe. The fourth chapter tells about activities of the UN that help to Syrian refugees and internally displaced persons. In this chapter am analyzing 3RP, SRP and HRP plans, UN pledging conferences and repatriation of refugees.

The fifth chapter is about internally displaced persons in Syria. In this chapter is also mentioned role of the UN in helping those persons.

The conclusion is dedicated to role of the UN in helping Syrian refugees and internally displaced persons. I am also analyzing achievements and failures of the UN.